

ATAD

Makale Türü: Arařtırma makalesi

Article Type: Research article

Geliş Tarihi: 04.08.2023

Submitted: 04.08.2023

Kabul Tarihi: 28.11.2023

Accepted: 28.11.2023

<https://doi.org/10.56448/ataddergi.1337866>

Güngör TOPLU¹

Yaşar SEMİZ²

TURİNG OTOMOBİL KURUMU

Kuruluşu, Düzenlediği Uluslararası Kongreler,

1930'lu Yıllardaki Diğer Faaliyetleri

Öz: Bu çalışmanın ilk kısmında Birinci Dünya Savaşı ve Milli Mücadele yıllarının yarattığı olumsuz etkileri asgari düzeye indirmek, turizm faaliyetlerine ivme kazandırıp, ülkenin uluslararası alanda yanlış tanıtılmasının önüne geçmek için 6 Kasım 1923'te Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın himayeleri altında kurulan Türk Seyyahin Cemiyeti'nin nizamnamesi ve ilk çalışmaları değerlendirilmiştir. İkinci kısmında ise Türkiye'de Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren ivme kazanmaya başlayan turizm faaliyetlerinde devlet organları ile işbirliği hâlinde olan Türkiye Turing ve Otomobil Kulübü'nün çalışmaları önemli bir yere sahip olan 1930 İstanbul Uluslararası Turizm Kongresi ile 1931 yılındaki

¹ Öğr. Gör., Selçuk Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Bölümü, gtoplu@selcuk.edu.tr, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-0511-3528>

² Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu, ysemizselcuk@edu.tr , ORCID <https://orcid.org/0000-0002-9204-8014>

Balkan Devletleri Turizm Kongresi üzerinde durulmuştur. Her iki uluslararası kongrede üzerinde durulan konular anlatılarak alınan kararlar değerlendirilmiştir. Türkiye'deki ve dünyadaki turizm altyapısı ve faaliyetleri hakkında önemli bilgiler verilmiş, seyyahların ülke içinde ve ülkelerarası alanda seyahatlerini kolaylaştırmak için hangi alanlarda işbirliği yapmaya karar verdikleri tespit edilmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümde ise Cemiyetin 1930'lu yıllarda Türkiye Turing Otomobil Kurumunun yaptığı belli başlı faaliyetler ele alınmıştır. Bu şekilde söz konusu dönemde Cemiyetin Türkiye'de turizm altyapısını geliştirmek ve turistlerin seyahat ve konaklama faaliyetlerini kolaylaştırmak için yaptığı çalışmalar, örnek faaliyetler üzerinden ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Turing, Turizm, Uluslararası, Tanıtım, Reşit Saffet

TOURING AND AUTOMOBILE ASSOCIATION

Establishment, International Congresses Organized, Other Activities in the 1930s

Abstract: In the first part of this study, the regulation of the Turkish Travellers Association (Türk Seyyahin Cemiyeti), established on 6 November 1923 under the auspices of President Gazi Mustafa Kemal Pasha, and its first studies to minimize the negative impacts of the First World War and the years of the National Struggle for Independence, to accelerate tourism activities and to prevent the country from being misrepresented in the international arena are evaluated.

In the second part, the 1930 Istanbul International Tourism Conference and the 1931 Balkan States Tourism Conference occupy an important place in the works of the Turkish Touring and Automobile Club, which has been in cooperation with the state bodies in the tourism activities that started to speed up since the first years of the Republic in Turkey, were emphasized. The decisions taken were evaluated by explaining the topics discussed at both international conferences. Important information was given about the tourism infrastructure and activities in Turkey and the world, and it was determined in which areas the travellers

decided to cooperate in order to facilitate their travels their national and international travels.

In the third part of the study, some significant activities of the Turkish Touring and Automobile Association in the 1930s were discussed. Thus, the activities carried out by the Association to improve the tourism infrastructure in Turkey and facilitate the travel and accommodation activities of the tourists during the given period are suggested through exemplary activities

Keywords: Turing, Tourism, International, Promotion, Reşit Saffet

GİRİŞ

Seyahat ve Turizm Düşüncesinin Kısa Tarihsel Gelişimi

Dünya'da 19. Yy. ilk çeyreğinden itibaren seyahat acentesi fikri gündeme gelmeye başlamış, İngiltere'de Robert Smart tarafından ilk buharlı gemi acentesi kurulmuş, Bristol kanallarıyla İrlanda'ya yolcu taşınmıştır³. Bununla birlikte Sanayi Devrimi, ulaşım teknolojisinin gelişmesi ve seyahat edenlerin artmasından sonra 1841'de Thomas Cook tarafından başlatılan seyahat ve turizm alanındaki çalışmalar alanın ilk ciddi adımı olarak kabul edilmektedir. Asıl mesleği marangozluk olan Thomas Cook, daha sonra mesleğini bırakarak 1845 yılında bir acente açmış, turizmde seyahat kavramını profesyonel hayata kazandırmıştır⁴.

³ Goledner, C.; Ritchie J.R. (2006). *Tourism, Principles, Practices, Philosophies, Twelfth Edition*, Published, Published by John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey, 55.

⁴ TÜRSAB, (2019). *Akademi / Turizme Giriş- Seyahat Acentacılığı ve Tur Operatörlüğü*, 3.

Osmanlı Devleti'nde seyahatle ilgili ilk önemli adımlar Tanzimat'ın ilanından sonra atılmaya başlanmıştır. Bunlardan birisi 1852 yılında resmî seyahat acentesi olarak kurulan Hazine-i Hassa Vapur Kumpanyasıdır⁵. 6 Ramazan 1328'de (11 Eylül 1910) bir irade ile İdare- i Mahsusa'nın Osmanlı Seyr-i Sefain İdaresi adını alan şirket Ege'de, Çanakkale, Limni, Galos ve Selânik; Karadeniz'de, Sinop, Samsun ve Trabzon; Marmara'da ise, Gemlik, Karamürsel ve İzmit'e seferler düzenlemiştir⁶. Bir diğer önemli adım ise Devlet tarafından tanınan imtiyaz neticesinde anonim şirket olarak kurularak Boğaziçi ve Marmara'da yolcu ve eşya nakliyatı yapan Şirket-i Hayriye İdaresi'dir⁷.

İki önemli şirketin yanı sıra bazı yerli ve yabancı firmalar da İstanbul ile diğer Osmanlı limanları ve hatta yabancı ülkeler arasında yolcu, eşya ve posta seferleri düzenlemekteydi⁸. Sultan Abdülmecid döneminde Mecidiye ismiyle Mısır vilayetinde kurulup daha sonra Sultan Abdülaziz zamanında Aziziye Kumpanyası ve daha sonra da Hidiviyet- i Mısır Kumpanyası adını alan işletmenin de İstanbul'a seferleri vardı. Merkezi İstanbul'da olan şirkete ait vapurlar haftada bir İstanbul'dan hareketle Gelibolu, Çanakkale, Midilli, İzmir, Sakız, Pire, Şire, Rodos ve İskenderiye Limanlarına uğrayarak Cidde'ye giderlerdi⁹.

⁵ Nuri, A. (1929). *Türkiye Seyr-i Sefâin İdaresinin Tarihçesi*, İstanbul, Ahmet İhsan Matbaası, 9- 10.

⁶ Akyıldız, A. (Tarihsiz) "Osmanlı İstanbul'unda Deniz Ulaşımı", *Büyük İstanbul Tarihi* (10/6), İktisat, Ulaşım ve Haberleşme, Proje Yöneticisi M. Akif Aydın, Ed. Coşkun Yılmaz, 438- 441.

⁷ Akyıldız, a.g.m, 433- 434.

⁸ Kuran, E. (1995). "XIX. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nde Deniz Ulaşımı: 'İdare-i Mahsusa'nın Kuruluşu ve Faaliyetleri", *Çağımı Yakalayan Osmanlı*, haz. Ekmeleddin İhsanoğlu ve Mustafa Kaçar, İstanbul, 162.

⁹ Lutfi, (1989). *Târih*, Haz. Münir Aktepe, Ankara, C. 12, 91.

Tanzimat'la birlikte başlayan hızlı sanayileşme süreci¹⁰, açılan uluslararası yurtiçi¹¹ ve yurtdışı sanayi sergileri¹² de Osmanlı Devleti ile Avrupa arasında tarihi, kültürel ve eğitim ile ilgili seyahatlerin artmasında önemli rol oynamıştır. Gelişmelere rağmen Türkiye'de ilk seyahat acentesi İstanbul'da 1894'te açılmış ve Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren sayıları artmaya başlamıştır¹³. İstanbul'da günlük turlar da düzenleyen şirketin rehberleri turist kafilelerini rıhtımda karşılamakta, özel otomobillere bindirmekte, uzun bir kafiye hâlinde İstanbul'un tarihî ve tabii güzelliklerini gezdirmektedirler.

Bu süreçte Türkiye'nin tanıtımına ve turizminin gelişimine katkı sağlamak amacıyla Kurulan cemiyetlerden birisi de Türkiye Turing Otomobil kurumuydu.

Türkiye Turing Otomobil Kurumu'nun Kuruluşu

Birinci Dünya Savaşının ardından Osmanlı Devleti'nin 30 Ekim 1918'de Mondros Mütarekesini imzalamasının ardından İtilâf Devletlerinin gözetiminde gayrimüslim seyyahlar ve bilim insanları Türkiye'ye, İstanbul'a akın etmişler ve

¹⁰ Geniş bilgi için bakılabilir; Önsoy, R.(1988). *Tanzimat Dönemi Osmanlı Sanayii ve Sanayileşme Politikası*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara.

¹¹ Osmanlı Devleti'nin düzenlediği ilk uluslararası sergi için bk. Sergi-i Umumi-i Osmanî Nizamnamesi, (1862). *Düstur*, 22 Aralık. Önsoy, R. (1983). "Osmanlı İmparatorluğu'nun Katıldığı ilk Uluslararası Sergiler ve Sergi-i Umumi-i Osmanî (1863 İstanbul Sergisi)" *Türk Tarih Kurumu Belleten*, 47 (185), Ankara, 206– 235. Önsoy, sergiyi 100, 150 bin kadar kişinin ziyaret ettiğini yazmaktadır. Önsoy *a.g.m*, 206– 235.

¹² Osmanlı Devleti'nin katıldığı ilk sergi olan 1851 Londra sergisi için bk. Ellis, Robert, E.(Ed.). (1851). *Official Catalogue of The Great Exhibition Of The Works Of Industry Of All Nations,1851 (by Authority of the Royal Commission)*, Spicer Brothers, Wholesale Stationers; W. Clowes&Sons, Printes, London 1851; BABBAGE, Charles, *The Exposition of 1851: Or Views of The Industry, The Science, and The Government of England*, John Murray, London, Albemarle Street.

¹³ "Beyne'l-Milel Mühim Bir Müessese Olan Vagonlu Sosyetesinin Teşkilatı ve Faaliyet Sahası", *TOK Mecmuası*, S.15/87, 1 Nisan 1937, 18- 19.

Osmanlı Devleti nezdinde Türkler ve Türk tarihi ve eserleri aleyhine son derece olumsuz propaganda yapmışlardı¹⁴. Türkleri tarih ve kültür düşmanı olarak tanıtarak İstanbul ve Anadolu'nun çeşitli yerlerindeki tarihi mirası Avrupa'ya taşıma teşebbüsünde bulunmuşlardı¹⁵. Bunu gören münevver bahriye subayları, bilim insanları ve hanımlar bir araya gelerek Türk Seyyahin Cemiyeti adı ile bir cemiyet kurmuşlardı. Gayelerini, işgal kuvvetlerinin desteği ile Türklüğü (Türk imajını) kötüleyenlere karşı mücadele etmek, Türk tarihine mal olmuş tarihi eserleri yurt dışına götürmek isteyenlere karşı önlem almak, Türklerin medeniyet düşmanı olmadığını kamuoyuna duyurmak, Türkiye'yi dış dünyaya doğru tanıtmak, Türk turizmini kalkındırmak, yaymak ve genişletmek olarak açıklamışlardı¹⁶. Ancak bu konudaki çalışmaların daha sistemli olarak yürütülmesi, Atatürk'ün direktifleri ve irşadı¹⁷ ile 6 Kasım 1923'te kurulan Türk Seyyahin Cemiyeti'nin çalışmaları ile mümkün olmuştur. Cemiyetin, İstanbul Valiliği tarafından 5 Aralık 1923 tarihinde onaylanan tüzüğüne göre amacı; büyük çaplı seyahat organizasyonları düzenleyerek İstanbul ve Bursa gibi önemli şehirleri ve buralardaki eski eserleri, Türklerin erdemlerini yabancılara tanıtmak olarak belirlenmiştir. Benzer şekilde medeni ülkeleri de Türk vatandaşlarına gelenek ve görenekleriyle esaslı bir şekilde tanıtmak olarak belirtilmiştir¹⁸.

¹⁴ Kötü propaganda Turizm açısından Türkiye'yi kendisine rakip gören Yunanlılar tarafından yapılmıştır. *Vakit*, 17 Mayıs 1930, 3.

¹⁵ Şahin, G. (2006). "Atatürk Döneminde Batı'daki Olumsuz Türk ve Türkiye İmajını Düzeltme ve Türk Seyyahin Cemiyeti'nin Bu Konudaki Çalışmaları", *Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 8, S. 3, Afyon Kocatepe Üniversitesi, 138- 141.

¹⁶ *Millet Meclisi Tutanak Dergisi*, (1963). C. 17, Dönem 1, Toplantı 2, 24. 05. 1963 Seksen beşinci birleşim, 230.

¹⁷ *Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu 30'uncu Yıl Dönümü*, (1953). 5 Aralık 1923-1953, Çituri Biraderle Basımevi, İstanbul, 3.

¹⁸ Evcin, E. (2016). "Türkiye Turizm Tarihinde Öncü Bir Eser: Turizm Kılavuzu 1934- 1935", *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, C. 27, S. 1, Bahar: (7- 24), 10.

Kurumun Nizamnamesi¹⁹

Türk Seyyahin Cemiyeti 1923'de Cumhuriyetin ilanı ile beraber "Türkiye Seyyahin Cemiyeti" adını almıştı. 5 Kânunuevvel 1923'te tasdik edilen ve 1931'de tekrar yayımlanan 42 maddelik nizamnamesinin 1. Maddesinde; cemiyetin kurucuları, mülga Şura-i Devlet azasından Reşit Saffet, Hanedan Damadı Hami, Mülga Meclis-i Kebir-i Maarif Azasından Mehmet Ziya, Esbak Şehremini Yusuf Razi, Esbak Kudüs Mutasarrıfı Cevdet Beylerdir²⁰. Nizamnamenin 4. Maddesine göre Cemiyetin merkez heyeti Ankara'da, idari merkezi ise İstanbul'da olacaktır²¹. Nizamnamenin 6. ve 7. Maddelerinde yıllık toplantının nasıl yapılacağı anlatılmıştır. 8. Maddesinde Cemiyetin her yıl nisan ayında genel kurulunu toplayacağı, toplantıda yıllık faaliyet raporunun inceleneceği, ardından da bir sonraki yılın faaliyet programının hazırlanacağı belirtilmiştir²². Maddenin devamında kurumun, Türkiye Turing Kulübü, İcra Vekilleri Heyeti tarafından 2

¹⁹ "Türkiye Turing ve Otomobil Klübü'nün (Kulübü) Nizamnamesi", Bulletin Officiel du Touring et Automobile Club de Turquie, 25 Avril 1931, 7- 12.; "Nouveaux Statuts du Touring et, Automobile Club de Turquie" (Türkiye Turing ve Otomobil Kulübü'nün Yeni Tüzüğü), Bulletin Officiel du Touring et Automobile Club de Turquie, Octobre 1931, 7- 12.

²⁰ *Türk Seyyahin Cemiyeti Nizamname-i Esasisi*, (TTK Kütüphanesi Kayıt No. 7510, Yer No. A/5506, 1339), 1- 2 ve 8. Cemiyetin nizamnamesinde 1931 yılında bazı ufak değişikliklerle yapılarak yeniden yayımlandı. "Türkiye Turing Otomobil Klübü'nün İstanbul Vilayetinin 23 Mart 1931 tarihli ve 299 numaralı İlmühaber ile Musaddak, Tadıl Olunmuş Nizamnamesi", Bulletin Officiel du Touring Club de Turquie, No. 3, Avril (April) 1931, 7. İlk maddenin farklı yazılımı için bakılabilir. Parman, A. (1984). "Turing'in 60 Yılı", *Sanat Çevresi*, Temmuz, 11; Ahmet Altıntaş ve Feyza Kurnaz Şahin, Reşit Saffet Atabinen (1884-1965) ve Türk Turizmine Katkıları, Tarih Araştırmaları Dergisi, C. 26, S. 42, (s. 9 – 36), 1 Ekim 2007, s. 19.

²¹ *Nizamname*, Madde 4, 8.

²² *Nizamname*, 8- 9.

Nisan 1930 tarihli karar ile “menafi- i umumiyye hadim (kamu yararına hizmet eden)” cemiyetler arasında yer aldığı ifade edilmiştir²³.

Nizamnamenin 2. Maddesinde Cemiyetin gayesi “Türkiye’de gerek karada gerekse de denizde ve havada her vasıta ile turizmi geliştirmek” olarak açıklanmış ve 3. Maddede bu gayenin temini için Cemiyetin yapacağı işler belirtilmiştir. Bunlardan bazıları şu şekilde sıralanabilir;

Hükümet ve Belediyelerle daimî temas ile Turizm hususundaki alelumum temennilerin gerçekleştirilmesine çalışmak.

Otomobil ile seyahat, müsait yolların, birinci ve ikinci derece otellerin ve nakil vasıtalarının daima ıslah ve geliştirilmeleri için girişimlerde bulunmak.

Uluslararası turizm ve otomobil kurumlarına üye olmak, onlarla iş birliği içinde organizasyonlar yapmak.

Görölmeye değer ve görölmesinde mahzur olmayan yerler hakkında prospektüsler, afişler, filmler, albümler hazırlamak ve dağıtmak.

Türkiye’de ziyaret edilebilecek yerlere dair yol haritaları tanzim etmek ve bu yollara vilâyet veya belediyede müştereken beynelmilel yol işaretleri koydurmak.

Ülkemizi ziyaret eden seyyahların (turistlerin) kolay ve rahat gezmeleri ve ikamet etmeleri için her türlü vasıtanın hazırlanmasına çalışmak.

Otomobil müsabakaları ve ralliler yapmak, bu gibi uluslararası müsabakalara katılmak.

Turistlere rehberlik ve tercümanlık yapacak olanları belirlemek ve bu mesleğin geliştirilmesi için gerekli olan hukuki altyapının teminine çalışmaktı²⁴.

²³ Resmi Gazete, S. 1546, 15 Temmuz 1930, Kararname No. 9069, 9214; *Nizamname*, madde 1, 7; “Türkiye Turing Kulübü 1930 Senesi Mesai Raporu”, (1930). *İstanbul Belediye Mecmuası*, S. 82 /10, Haziran, (380- 388), 330.

²⁴ *Nizamname*, Madde 3, 7- 8.

Nizamnamenin 16. Maddesinde Cemiyetin üyelik çeşitleri, 17, 18, 19, 20, 21 ve 22. maddelerinde de kimlerin Cemiyete üye olabileceği ve nasıl üye olunacağı izah edilmiştir. 16. Maddeye göre cemiyetin;

1. Hami Aza,

2. Müessis Aza,

3. Fahrî Aza,

4. Aslı Aza,

5. Tabii Aza,

6. Teşekküllerin Azalığı olmak üzere altı çeşit üye şekli vardır.

17. maddeye göre hamî azalar azalığı kabul eden hükümet mensupları ve Ankara'daki merkez heyetini oluşturan milletvekillerinden;

18. maddeye göre Müessis azalar, nizamnamenin cemiyetin ilk kuruluşunda yer alan üç aza ile birlikte cemiyete fiilen büyük nakdi yardımlarda bulduklarından dolayı kendilerine bu sıfat verilen üyelere,

19. maddeye göre Fahri azalar ise Meşâhirden olan rical ile üdebadan isimlerde, kalemlerde, himayelerde cemiyete yardım etmek lütfunda bulunanlara Murakabe Heyeti kararı ile fahrî azalık tevcih olunanlardan oluşmaktadır.

20. maddeye göre Aslı Aza, Valiler, belediye reisleri gerek umumî merkez gerek şube merkezlerindeki evkaf, maarif, müze, polis, gümrük, rüesası ile turizm ile alâkadar olan vapur ve demiryolları acente ve müdürleri ve mühim seyahat acentelerinin temsilcilerinde,

22. maddeye göre Tabii Aza ise cemiyete talepleri üzerine iki aza tarafından teklif ve intihapla dâhil olan azadır. Bu şekildeki üyeliklerin dışında nizamnamenin 11. Maddesi ile İstanbul'da turizm ile alâkadar olan bilcümle Devlet ve Belediye daireleri ve ticaret odası reisleri, mühim bankalar, oteller, başlıca seyahat ve vapur acenteleri, demiryolu ve seyrüseferin idare müdürleri, cemiyetin

müessisler ile beraber, murakabe heyetinin tabii azaları olarak kabul edilmişlerdir²⁵.

Cemiyet, varlığını sürdürmek ve yapacağı faaliyetlerin giderlerini hangi kaynaklardan elde edeceğini nizamnamesinin 35. Maddesinde izah etmiştir. Buna göre cemiyetin gelir kaynakları şu şekildedir:

1. Devlet tarafından yapılan yardımlar.
2. Belediyelerin verdikleri tahsilatlar.
3. Üyelerinin verdikleri aidat ve teberrualar.
4. Turizmle ilgili kurumlar tarafından yapılan teberrular.
5. Makbuz makamında kullanılacak pul satışından elde edilecek gelir.
6. Balo ve benzeri müsamerelerden elde edilecek gelir.
7. Mevcut parasının faizleri ve mallarının gelirleri

Cemiyetin nizamnamesinde bir gelir kaynağı görülmekle birlikte 1926 yılına kadar politik desteğin dışında hiçbir taraftan maddi destek almadan Adalet Hanının ufak bir odasında üç sene çalışarak turizm ve otomobil kurumları ile ilgili uluslararası alandaki gerekli bilgileri toplamaya çalıştı. Avrupa'daki mümasil (benzeri) cemiyetlerin teşkilatını ve faaliyet tarzını öğrendi ve bu işi başarmak için ihtiyaç duyduğu incelemeleri bitirdikten sonra fiili alana 1926 yılında girebildi. Türk Seyyahın Cemiyeti "*Türkiye Turing Kulübü*" adını aldı. 1930 yılından itibaren ise "*Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu*" olarak anılmaya başlandı²⁶.

1930 Uluslararası Turing Kurumlar Kongresi

Amsterdam'da Haziran 1928'de²⁷ ve 1929'da Münih'te toplanan Uluslararası Turing Kurumlar Kongresi'nde 1930 yılındaki kongrenin İstanbul'da Boğaziçi

²⁵ *Nizamname*, 9.

²⁶ Gülersoy, Ç. (1990). "Reşit Saffet Atabinen'i Anma Toplantımız", *Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni*, S. 79- 358, İstanbul, 3.

²⁷ "Beynelmül Turizm Kongresi", (1929). S. 59, Temmuz, 378.

sahillerinde yapılmasına karar verilmişti²⁸. Kararın ardından 21 Ekim 1929'da Uluslararası Turing Kulüpleri Birliği Genel Kâtibi ve Belçika Turing Kulübü Başkanı M. Paul Douşain İstanbul'a gelerek incelemeler yapmış ve bazı önerilerde bulunmuştur²⁹. 23 Ekim 1929'da ise İstanbul Tokatlıyan Otelinde onuruna verilen çay ziyafetinde yaptığı açıklamada Reşit Saffet Bey'in girişimleri sonucunda Cemiyetin 1930 yılındaki kongresinin İstanbul'da yapılacağını açıklamıştı. İstanbul'daki toplantıda ağırlıklı olarak gümrük, pasaport ile otomobil seyahati konusunun görüşüleceğini, yapılan hazırlıkları yerinde görmek ve gerektiğinde önerilerde bulunmak için İstanbul'da olduğunu ifade etmiştir³⁰. Bu gelişmenin ardından Turing Kulübü, "Uluslararası Turing Kurumlar Kongresi" için nasıl hazırlık yapılması gerektiği konusunun görüşülmesi gündemi ile 29 Aralık 1929'da bir toplantı yapma kararı almıştır. Turing Kulübü üyeleri olan İstanbul milletvekilleri, Belediye Başkanı Muhittin Bey ve CHF İstanbul Müfettişi Hakkı Şinasi Paşa'nın da katılması kararlaştırılmıştır³¹. Kulübün, yıllık olağanüstü genel kurulu niteliğinde yapılan toplantıya Hakkı Şinasi Paşa başkanlık yapmıştır. Yapılan görüşmelerin ardından büyük önem atfedilen uluslararası kongre için ilk olarak tahsis edilecek mekân konusu görüşülmüş ve Darülfünun binası ile Düyun-ı Umumiye binasının uygun olacağı kararlaştırılarak bu iki binadan birisinin tahsisi için hükümet nezdinde girişimde bulunulmasına karar verilmiştir. Yoğun olarak tartışılan resmi açılışın nasıl yapılacağı konusu ise Şubat 1930'da yapılacak toplantıya bırakılmıştır³². Haziran 1930'da toplanması kararlaştırılan kongre için Uluslararası Turing Kurumlar Cemiyeti Genel Kâtibi Mösyö Düsen, Ocak 1930'da İstanbul'a gelerek Türkiye Turing Otomobil Kurumu temsilcileri ile görüşmeler yapmıştır. Bu görüşmelerde Kongre için tertip komitesinin oluşturulmasına rehberlik etmiş, bazı önerilerde bulunmuştur³³. Ancak toplantıdan önce Uluslararası Turing Kulübü ile Türkiye Turing Kulübü

²⁸ "Beynelmilel Turizm Kongresi", (1930). S. 67, Mart, 249.

²⁹ *Cumhuriyet*, 22 ve 24 Teşrini evvel (Ekim) 1929, 1.

³⁰ *Vakit*, 24 Teşrini evvel (Ekim) 1929, 2.

³¹ *Cumhuriyet*, 23 Kânunuevvel (Aralık) 1929, 2.

³² *Cumhuriyet ve Milliyet*, 30 Kânunuevvel (Aralık) 1929, 1.

³³ "Beynelmilel Turizm Kongresi", (1930). Mart, 249.

arasında beklenmedik bir sorun ortaya çıkmıştır. Turing Kulübü'nün 29 Aralık 1929'da Pera Palas'ta yaptığı toplantıda "*Turing Kulüpler İttihadından nakdî muavenet talebine ve alınacak paranın Türkiye'ye gelecek seyyah otomobillerinin gümrük rüsumuna mukabil teminat olarak Maliye Vekâleti emrinde bir bankaya yatırılmasına karar verilmiştir*". Türkiye Turing Kulübü, alınan kararı Uluslararası Turing Kulübüne iletmıştır. Uygulamanın güvensiz olarak algılandığını ve İstanbul'daki toplantının iptal edilebileceğini de bildirmiştir³⁴. Türkiye Turing Kulübü toplantının önüne geçmek için Hükümet nezdinde yeniden girişimlerde bulunmuştur. Otomobil ile seyahat eden yabancılardan hudutlardan geçerken gümrük resminin alınmaması ve bunların Turing Kulüplerinden alacakları belgelerin (*Triptik*)³⁵ geçerli sayılması, diğer ülkelerde olduğu gibi gümrüklerden alınan resimlerin seyahat edilen ülkeye Uluslararası Turing Kulübü tarafından ödenmesi önerisini sunmuştur³⁶. Hükümet kısa süre içinde Turing Kulübünün taleplerini olumlu bularak 1449 numaralı gümrük kanununa müzeyyel (ek) bir kanun ilave ederek sorunun çözülmesini sağlamıştır³⁷. İçişleri Bakanı Şükrü Kaya

³⁴ *Cumhuriyet*, 29 Kânunusani (Ocak) 1930, 1- 6; *Vakit*, 29 Kânunusani 1930, 3.

³⁵ Fransızca triptyque kelimesinden "*triptik*" olarak dilimize geçmiştir. Yabancı ülkeye kayıtlı otomobillerin gümrük vergisi ödemediği belirli sürelerle sınırlı olarak ülkeye sokulmasına imkân veren belgedir. Üç bilet usulü olarak da bilinir. Otomobilleri ile seyahat eden turistlere üç kuponlu bilet verilir. Biletlerden birincisi huduttan içeri girerken, ikincisi gidilen ülke içinde, üçüncüsü de ülkeden ayrılırken kullanılırdı. (*Vakit*, 17 Mayıs 1930). Triptik belgesi ile yurda gelen yabancı otomobillerin sürenin dolmasının ardından tekrar yurt dışına çıkarılması gerekir. Seyidoğlu, H. (1992), *Ekonomi Terimleri Ansiklopedik Sözlük*, Güzem yayınları No 4, Ankara, 882. Triptik başvurusu için bak. İstanbul Şehremaneti Mecmuası, (1929). Temmuz, 375; İstanbul Belediye Mecmuası, (1930). Haziran, 381.

³⁶ *Cumhuriyet*, 29 Kânunusani (Ocak) 1930, 1- 6; *Vakit*, 29 Kânunusani (Ocak) 1930, 3.

³⁷ Yapılan düzenlemenin 1. Maddesinde "1499 numaralı gümrük kanununun beşinci maddesinin on dördüncü fıkrası mucibince memlekete muafien ithali caiz nakil vasıtaları meyanında seyyahlara ve yolculara ait olanlardan nakit ve senet teminatı yerine Beynelmillel Turizm İttihadına mensup Türkiye Turing (ATAD)

ve Emniyet Genel Müdürü Rıfat Bey nezdinde yapılan girişimlerden sonra yurtdışından Türkiye'ye geleceklerin sahip oldukları pasaportlarla başkaca bir vize almaya ihtiyaç duymadan askeri bölgeler dışında ülkenin her tarafına serbestçe gidebilecekleri prensibi benimsenmiştir. Ancak Türkiye'ye geldikten 15 gün sonra buldukları yerlerdeki emniyet birimlerine bilgi vermeleri ve ikamet tezkeresi almalarına karar verilmişti³⁸.

Yabancıların seyahatleri ile ilgili konunun halledilmesinin ardından İstanbul'da basına açıklama yapan Türkiye Turing Otomobil Kurumu Reisi Reşit Saffet (Atabinen), "Trip tik" (Gümrüklerden Geçiş Karnesi (CPD))³⁹ usulünü uygulama imkânını vermesi⁴⁰, seyahatlerin kolaylaştırılması ve İstanbul'da açılacak Beynelmül Turizm Kongresine yakın ilgisinden dolayı hükümete teşekkür etmiştir. Kongreye 75 ile 100 arasında üyenin katılmasının beklendiğini, kongrenin açılışı ve ilk oturumunun Dolmabahçe Sarayında yapılacağını, sonraki oturumların da Galatasaray Lisesinde devam edeceğini ifade etmiştir⁴¹.

Kongrenin toplanması açısından önemli bir engel teşkil eden "Triptik" meselesinin halledilmesinin ardından bu kez de ödenek konusunda problem yaşanmaya başlamıştır. Turing Kulüpleri için İstenen 5 bin Liralık ödenek çok görülmüştür. Parayı tedarik edecek olan İstanbul Belediyesi Encümeninde yapılan tartışmada bazı üyeler "Bu para ile İstanbul'da 2,5 km. yol yapılır, böyle masraflara lüzum yoktur" demişlerdir⁴². Tartışmalara rağmen kongre ödeneği 28 Mayıs 1930'da kabul edilmiştir⁴³. Ödenek meselesinin de halledilmesinden sonra kongre hazırlıklarına hız verilmiş ve kongrenin ruznamesi hazırlanmıştır⁴⁴.

Kulübünün triptiği kabul olunabilir" deniyordu. *TBMM Zabıt Ceridesi*, 5 Mayıs 1930, 35.

³⁸ *Milliyet*, 31 Kânunusani (Ocak) 1930, 1- 6; *Milliyet*, 4 Mayıs 1930, 3.

³⁹ Tören, E. (2014). Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu'nun Kurulması ve Faaliyetleri Üzerine Bir Sözlü Tarih Aratırması, III. Disiplinlerarası Turizm Araştırmalar Kongresi, 368-383, 04- 05 Nisan, Kuşadası, Aydın, 373.

⁴⁰ *TBMM Zabıt Ceridesi*, (1930). Devre 3, İçtima 3, 5 Mayıs 1930 tarihli oturum, 35.

⁴¹ *Cumhuriyet*, 9 Mayıs 1930, 2.

⁴² "Belediye Zihniyeti", *Cumhuriyet*, 27 Şubat 1930, 1.

⁴³ *Cumhuriyet*, 29 Mayıs 1930, 2.

⁴⁴ *Milliyet*, 26 Mayıs 1930, 1.

Ruznamenin eksiksiz bir şekilde hayata geçirilmesi için Kongrenin açılışından önce Pera Palas'ta Uluslararası Turing Kulüpleri Birliği heyeti ile bir toplantı yapılması planlanmıştır⁴⁵. Kongre günü katılımcılara ulaşım kolaylığı sağlanması için Şirketi Hayriye tarafından Turing Kulübüne belli saatler için vapur tahsis edilmiş, ayrıca Nafia Vekâleti (Ulaştırma Bakanlığı) tarafından kamuya ait ulaşım araçlarından ücretsiz seyahat edebilmeleri için belge verilmiştir⁴⁶. Ayrıca kongre hatırası olarak iki adet anma pulu basılmıştır⁴⁷. Hazırlıkların tamamlanmasının ardından kongre 31 Mayıs 1930'da Dolmabahçe Sarayında Dâhiliye Vekili (İçişleri Bakanı) Şükrü Kaya tarafından açılmıştır⁴⁸. Şükrü Kaya kongrenin açılış konuşmasında, Milletlerin tıpkı insanlar gibi kendilerini her şeyden soyutladıkça medeniyetin, sosyal, iktisadi ve kültürel gelişimine ayak uydurmadığını belirtmiştir. Müşterek hayatın bazı icapları olduğunu, toplumu oluşturan bireylerin barış içinde varlıklarını sürdürebilmeleri için uluslararası cemiyetlere önemli görevler düştüğünün altını çizmiştir. Bu itibarla Turizm; bir taraftan gezmek, görmek, tanımak, tanıtmak, dinlenmek, eğlenmek, ekonomik, bilimsel hedeflerini yerine getirmek, diğer taraftan da farklı ülkelerden insanları bir araya getirerek onların birbirlerini daha iyi tanımalarını, daha çok sevmelerini sağlayarak, uluslararası hayatın gelişimi ve barışın temininde birinci derecede önemli bir görevi üstlendiğini vurgulamıştır. Kaya konuşmasını şu şekilde tamamlamıştır: *"Sizi büyük bir muhabbetle karşılayan bu muhitte resmi makamların iktisadi, içtimai ve siyasi nokta-i nazarlar, ahlaki ve ihyakâr gayeler dolayısıyla eserimize atfedilmesi gereken ehemmiyeti layık olduğu derecede takdir etmekteyim... Türkiye'de saadetli ve zevkli bir ikamet temenni ederim"*⁴⁹.

İçişleri Bakanı Şükrü Kaya'nın ardından söz alan Uluslararası Turing Otomobil Kulüpleri Reisi M. Hennberg misafirlere gösterilen hüsnü kabule teşekkür ettikten sonra Türk hükümeti tarafından Dolmabahçe Sarayı'nın ilk defa

⁴⁵ *Milliyet*, 27 Mayıs 1930, 1.

⁴⁶ *Milliyet*, 30 Mayıs 1930, 1; *Cumhuriyet*, 31 Mayıs 1931, 1.

⁴⁷ *Cumhuriyet*, 1 Haziran 1930, 4.

⁴⁸ *Milliyet* ve *Vakit*, 31 Mayıs 1930, 1; *Cumhuriyet*, *Milliyet*, *Vakit*, 1 Haziran 1930, 1.

⁴⁹ *Cumhuriyet*, 1 Haziran 1930, 1- 4; *Milliyet*, 1 Haziran 1930, s. 1- 6; *Vakit*, 1 Haziran 1930, 1- 3.

uluslararası bir kongreye açılmasının turizme attığı önemin bir kanıtı olduğunu belirttikten sonra sözlerini şu şekilde tamamlamıştır:⁵⁰ “Bize verilen vazife pek mühimdir. Çünkü biz milletleri yekdiğerinde yaklaştırmak için çalışıyoruz. Beynelmîlel Turing kulüpleri ittihadı yalnız Turing kulüpleri değil, bünyesinde birçok otomobilcileri toplamış olan beynelmîlel seyyahın idarelerini de cem etmektedir. Bu münasebetle Türkiye Turing kulübü tarafından tryptique meselesini ve askeri mıntıkalarından seyyahların serbestçe geçmeleri hakkında serdedilen iki teklifin kabulünden dolayı Türkiye parlamentosuna teşekkür ederim”⁵¹.

Açılış programının ardından misafirler için Şehremaneti (İstanbul Belediyesi) tarafından Dâhiliye Vekili Şükrü Kaya, Cumhuriyet Halk Fırkası Müfettişi Hakkı Şinasi Paşa ve bazı bürokratların da eşlik ettiği ziyafet verilmiştir⁵².

Uluslararası Turizm Kongresi 24 yabancı ülke temsilcisinin katılımı ile⁵³ 1 Haziran 1930'da Galatasaray Lisesi konferans salonunda çalışmalarına başlamıştır⁵⁴. Başkanlığını M. Hennberg yaptığı birinci oturumda gündemin ilk maddesi olan Beynelmîlel İttihat Heyeti İdaresinin senelik raporu okunarak oy birliği ile kabul edilmiş ve yeni bütçe karara bağlanmıştır⁵⁵. Ardından Türkiye Turing Otomobil Kurumu Başkanı Reşit Saffet (Atabinen) Türkiye'deki gümrük karneleri ve triptique usulünün uygulanması hakkında katılımcılara bilgi vermiştir. Reşit Saffet Bey'in ardından tekrar söz alan M. Hennberg triptique

⁵⁰ Uluslararası Turing Otomobil Kulüpleri Reisi M. Hennberg'in ardından konuşmasını yapan M. Düşen de Dolmabahçe Sarayı'nın kongre için tahsis edilmesinden duyduğu memnuniyeti vurgulamıştır. *Milliyet*, 1 Haziran 1930, 6; *Vakit*, 1 Haziran 1930, 3.

⁵¹ Konuşmaların tamamı için bak. “Beynelmîlel Turizm Kongresi”, (1930), S. 71-72 Temmuz- Ağustos 402- 410; *Milliyet*, 1 Haziran 1930, 6; *Vakit*, 1 Haziran 1930, 3.

⁵² *Cumhuriyet*, 2 Haziran 1930, 1.

⁵³ “Beynelmîlel Turizm Kongresi”, (1930). S. 71- 72, Temmuz- Ağustos, 402– 411; *Milliyet*, 2 Haziran 1930, 1.

⁵⁴ Rapport du Touring Club de Turquie sur le Congres de l'Alliance Internationale de Tourizme de Stanboul 1930, (1930). *Bulletin Officiel du Turing Club de Turquie*, 1'er Aout 1930, 15- 19.

⁵⁵ *Cumhuriyet*, 2 Haziran 1930,1- 2

usulünün koordine edileceğini ve bu yöntemle kongreye katılan ülkeler arasında iş birliği yapılacağını ve ortak bir mevzuat hazırlanacağını açıklamıştır⁵⁶. Uluslararası Turing Otomobil Kulüpleri Genel Sekreteri M. Düşen ise Turing Otomobil Kulüplerinin kararlarını telif ve tatbik etmenin önemi üzerinde durmuş, turistler için farkı dillerde rehberlerin hazırlanması gerektiğinin önemini izah etmiştir⁵⁷.

Kongrenin gündem maddelerinden birisi de turistlerin ülkeleri ziyaret ederken kendilerine rehberlik edecek pasaport ve yol haritası konusu olmuştur. Turistler için o tarihe kadar sadece Almanya, İngiltere ve Çekoslovakya'da hazırlanmış yol haritaları mevcuttu. Diğer ülkelerdeki yol haritaları ya eksikti ya da hiç yoktu. Bu itibarla turizm yol haritası olmayan ülkelerin de yol haritalarını en kısa zamanda hazırlamaları tavsiyesi kararı alınmıştır⁵⁸. Pasaport konusu kongre ruznamesinin 4. maddesinde yer almıştır. Pasaport kontrol işlerinin sadeleştirilmesi, gümrüklerdeki kontrollerin teshili (kolaylaştırılması) ve demiryolları ile nakledilen tanıtım eşyalarının ücretsiz nakledilmesi, nakliyyeye ait kanunların, bütün seyahatler için tahsilat ve muhafaza memurlarının ücretsiz refakatleri hakkında tek tip bir talimatnamenin hazırlanması ile rehberlerin görevlerini icra ederlerken ücretsiz olarak seyahat edebilmeleri konusu yer alıyordu. Bu konularla ilgili her ülkede geçerli olacak yeknesak ve zorunlu bir tamimin hazırlanması kararı alınmıştır. Ayrıca, limanlar ve hava alanlarında

⁵⁶ Kongrenin 4. Oturumunda da triptique ve gümrüklerle turistlere ait eşyanın tabii olacağı esaslar görüşülmüştür. Bu konuda henüz sisteme dâhil olmayan üye ülkelerden Bulgaristan ve Romanya'nın da sisteme dâhil edilmesi için çalışılacağı belirtilmiştir. *Vakit*, 3 Haziran 1930, 5. Ayrıca sisteme otomobile ilave olarak bisikletle seyahatin da dâhil edilmesi uygun görülmüştür. *Milliyet*, 3 Haziran 1930, 3.

⁵⁷ "Beynelmilel Turizm Kongresi", (1930). S. 71- 72, Temmuz- Ağustos, 408- 409; *Cumhuriyet*, 2 Haziran 1930, 2, *Milliyet*, 2 Haziran 1930, 1- 5.

⁵⁸ *l'Alliance Internationale de Tourizme de Stanboul*, 16; *Cumhuriyet*, 2 Haziran 1930, 2; "Beynelmilel Turizm Kongresi", (1930). S. 71- 72, Temmuz- Ağustos, 413- 414; *Milliyet*, 2 Haziran 1930, 6.

turistlerin karşılaştıkları zorluklar ve alınması gereken önlemler görüşülmüştür⁵⁹.

Kongrenin bir diğer gündem maddesi de turizm istatistikleri ile ilgiliydi. Bu konuda ülkeleri ziyaret eden turistlerin ilgili kuruluşlar tarafından belgelenecek kayıt altına alınmasına karar verildi. Kongrede konunun İtalya'da tartışıldığı ve sorunun Yüksek Turizm Konseyleri ile anlaşarak Brüksel Uluslararası İstatistik Ofisi'nin yardımıyla daha kolay çözülebileceğinin üzerinde duruldu⁶⁰.

Kongrenin gündemindeki en önemli konulardan birisi de turizm heyetleri kararlarının hayata geçirilmesi olmuştur. Çünkü daha önceki kongrelerde alınan kararlar üye ülkelerin her birinde farklı şekilde uygulanmıştı ve çoğu kez turizmin genel kuralları ihmal edilmiştir⁶¹. Bu konuda tespit edilen yanlış uygulamaların düzeltilmesi için genel büronun karar alması uygun görülmüştür. Turizm ile ilgili uluslararası istatistiklerin tutulmasına ait olan teklif ise Brüksel Uluslararası İstatistik Dairesi Turizm Yüksek Meclisinin yardımı ile düzenlenmesine karar verilmiştir⁶².

Kongrenin 5. Gündem maddesi ise otomobille yapılacak uluslararası seyahatle ilgiliydi. Burada otomobillerin tescili, ruhsatları, motor ve şasi numaralarının incelenmesi, yardım postalarının kurulması, 1926'da hayata geçirilen uluslararası seyahatlerde sigorta mecburiyeti ve otomobil ve bisikletler için tek plaka (geçerlilik levhası) gibi konular tartışıldı. Gümrük resmi ile tek plaka uygulaması önerisi Beynelmül Turizm Birliği tarafından kabul edilmemiştir. İngiltere Otomobil Kurumu tarafından Macaristan'dan İstanbul'a (Türkiye'ye) kadar akıcı bir yol (asfalt yol) açılması önerisi Türkiye ve Macar kulüpleri tarafından da teyit ve yolun sonraki yıllarda uzatılması önerisi kongre heyeti tarafından uygun bulunmuştur⁶³. Ayrıca her Turing kulübü tabi buldukları

⁵⁹ "Beynelmül Turizm Kongresi", (1930). S. 71- 72, Temmuz- Ağustos, 402- 412; *l'Alliance Internationale de Tourisme de Stanboul*, (1930). 16; *Cumhuriyet, Milliyet*, 2 Haziran 1930, 1.

⁶⁰ *Cumhuriyet*, 2 Haziran 1930, 2; *Milliyet*, 2 Haziran 1930, 1.

⁶¹ "Beynelmül Turizm Kongresi", (1930). S. 71- 72, Temmuz- Ağustos, 411- 412.

⁶² "Beynelmül Turizm Kongresi", (1930). S. 71- 72, Temmuz- Ağustos, 402- 412.

⁶³ "Beynelmül Turizm Kongresi", (1930). S. 71- 72, Temmuz- Ağustos, 414.

hükümet nezdinde teşebbüste bulunarak aşağıdaki konularda gayret sarf edeceklerdi⁶⁴.

1. Milli yolların ıslahı.
2. Tehlikeli geçitlerin tamiri.
3. Yollardaki tozlara karşı tedbir alınması.
4. Gece ve gündüz poliste karşılaşılan güçlüklerin giderilmesi.
5. Yol güzergâhlarında otel ve dinlenme tesislerinin kurulması, mevcut olanların ıslahı.
6. Ziyaret edilecek ülkelerde tarihi eserler ve doğal güzellikler hakkındaki bilgilerin toplanması.
7. Yollarda tehlikeli alanlarla ilgili işaretlerin konulması.
8. Yollar için özel haritaların ve rehberlerin hazırlanması.

Kongre 4 Haziran 1930'da çalışmalarını tamamlamıştır⁶⁵. Kongrede Turizm ile ilgili konuların öne çıkmasına karşılık, Türkiye'nin tanıtılması konusu üzerinde de durulmuş ve misafirlere İstanbul ve çevresindeki tarihi, kültürel ve doğal güzelliklerin yerleri gezdirilmiştir⁶⁶. Nitekim Kongrenin son oturumunun ardından da gazetecilerin sorularını cevaplayan konuklar Türkiye ile ilgili edindikleri intibaları şu şekilde özetlemişlerdi: *"Türkiye'de gördüğümüz hüsünkabulden ve Türkiye'deki gelişmeleri yerinde görmekten memnunuz. Billhassa Türkiye'de inkılabın azametini kongre münasebetiyle daha yakından gördük"*⁶⁷.

⁶⁴ "Beynelmillel Turizm Kongresi", (1930). S. 71- 72, 415; "Beynelmillel Turizm Kongresi", (1930). S. 73, Eylül 1930, 17.

⁶⁵ *Cumhuriyet*, 4 Haziran 1930.

⁶⁶ Gazetede nerelerin gezildiğine yer verilmiştir. *Cumhuriyet- Akşam*, 3, 4- 5 Haziran 1930.

⁶⁷ *Cumhuriyet*, 5 Haziran 1930, 1; *Milliyet*, 5 Haziran 1930, 3.

Katılımcılar 4 günlük kongre sürecinde İstanbul'daki başta Topkapı Sarayı olmak üzere bazı müze ve Camileri ziyaret ettiler, Adaları ve Yalova'yı gezdiler⁶⁸. Onurlarına verilen ziyafetlere katıldılar⁶⁹.

İstanbul'da toplanan Uluslararası Turizm Kongresi Türkiye'de bir ülkenin tanıtımı, karşılıklı hoşgörü ve ekonomik gelişimi açısından ne kadar önemli olduğunun anlaşılmasına ve Turizme yalnız hükümetin değil ülke olarak sahip çıkılarak ileri götürülmesi gerektiği anlaşılmıştır⁷⁰.

1931 Balkan Turizm Kongresi

Türkiye Turing Kulübünün ikinci önemli etkinliği İstanbul'da düzenlenen Balkan Turizm kongresidir. 5- 13 Ekim 1930 tarihleri arasında Atina'da toplanan Birinci Balkan Konferansı sonuç bildirisinde Turing kulüpleri ile ilgili konu da değerlendirilmiştir⁷¹. Türkiye Turing Kulübü Reisi Reşit Saffet (Atabinen) Bey'in başkanlık yaptığı Turizm Teali Komisyonunda Balkan ülkelerinde turizmin geliştirilmesi için her ülkeyi üç kişinin temsil edeceği bir Balkan Turizm Federasyonunun kurulmasına karar verilmiştir⁷². Turing ve Seyahat Cemiyetleri ile diğer kültürel ve düşünce teşkilatları arasında iş birliği yapılması oybirliği ile kabul edilmiştir⁷³. Yapılabilecek işbirliklerinin görüşülmesi için 25- 28 Nisan 1931 tarihleri arasında İstanbul'da bir kongre toplanmasına karar verilmiştir⁷⁴.

⁶⁸ *Cumhuriyet*, 2 Haziran 1930, 2; *Milliyet*, 2 Haziran 1930, 1- 5.

⁶⁹ *Cumhuriyet*, 1 ve 2 Haziran 1930, 1; *Milliyet*, 2 Haziran 1930, 1- 5.

⁷⁰ Nadi, Y. (1930). "Turing Kulüpler Kongresi", *Cumhuriyet*, 1 Haziran 1930, 1.

⁷¹ "Birinci Balkan Konferansının Turizm Tali Komisyonu Kararları", (1930). *İstanbul Belediye Mecmuası*, S. 75, Teşrinisani, 109.

⁷² "Birinci Balkan Konferansının Turizm Tali Komisyonu Kararları", 109.

⁷³ *Cumhuriyet*, 15 Teşrinievvel (Ekim) 1930, 1- 4; Mesut, Z. (1930). "Balkan Konferansı", *Hâkimiyeti Milliye*, 10 Teşrinievvel (Ekim), 1.

⁷⁴ "Birinci Balkan Konferansının Turizm Tali Komisyonu Kararları", 109; Reşit Saffet Atabinen'in, Turizm Federasyonunun toplanacağı yer tahsisi için Balkan Galatasaray Lisesi Müdürlüğüne çektiği telgraf. Ek. 3.

Türkiye Turing Kulübü İdare Heyeti kongre hazırlıkları için Mart ayından itibaren çalışmalarını yoğunlaştırdı. Türk- Balkan Birliği Komitesi ile Balkan haftası için iş birliği yaparak bir program hazırladı⁷⁵. Hazırlanan programın uygulanması için Valilik ve Belediye temsilcileri ile görüşmeler yapmış, Balkan Turing federasyonu ruznamesini de hazırlamağa başlamıştır⁷⁶. İstanbul Belediyesi ile birlikte Balkan Birliği Türk Komitesine hükümet tarafından yardımdan faydalanmak için girişimde bulunmuştur. Balkan haftası için İstanbul'da umumi münakalat (Ulaştırma) şirketlerince Balkanlardan gelecek ziyaretçilere kolaylık gösterilmesi için hazırlanan belgeler Balkanlardaki Türkiye konsolosluklarına gönderilmiştir. Balkan Haftasında ülkemizi ziyaret edecek olanlar Türkiye konsolosluklarına giderek pasaportlarını vize ettirirken Türkiye Turing Kulübü tarafından hazırlanan belgeleri almaları durumunda Kongrenin toplanacağı İstanbul'da kamu araçlarından ücretsiz olarak seyahat edebilecekler, sinema ve tiyatrolardan indirimli olarak faydalanabileceklerdi⁷⁷. Aynı toplantıda Cemiyet sonraki süreçte otomobil yarışları ve sair otomobillere ait işlemlerle de ilgilenme hakkını elde ettiği için o tarihe kadar Türkiye Turing Kulübü olarak bilinen kurum adını Türkiye Turing ve Otomobil Kulübü olarak değiştirmiştir⁷⁸. Yıllık kongresi için hazırlıklarını tamamlamış ve 5 Nisan'da Pera Palas'ta yeni yapılan talimatnamesini umumi kongre heyetine arz etmiştir. Talimatnameye otomobil seyahat ve yarışlar için bazı maddelerin ilavesi⁷⁹ ile Balkan Turizm Kongresi hazırlıklarının tamamlanması gündemi ile toplanma kararı almıştır⁸⁰. Hakkı Şinasi Paşa'nın Başkanlığında 5 Nisan'da yapılan toplantıda ilk olarak Kulübün bir yıllık raporu okunmuş, ardından yeni nizamnamesi okunarak oy birliği ile kabul edilmiştir. Ardından turizmin ülke için önemi üzerinde durulmuş ve bir yılda Türkiye'ye gelen turist sayısı ve bıraktığı döviz miktarı hakkında bilgi verilmiştir. Son olarak ay sonunda İstanbul'da toplanacak olan

⁷⁵ *Cumhuriyet*, 21 Mart 1931, 2.

⁷⁶ *Cumhuriyet*, 21 Mart 1931, 2.

⁷⁷ *Milliyet*, 25 Mart 1931, 1.

⁷⁸ *Cumhuriyet*, 26 Mart 1931, 4.

⁷⁹ *Cumhuriyet*, 1 Nisan 1931, 4.

⁸⁰ *Milliyet*, 2 Nisan 1931, 5.

Balkan Turizm Kongresinin hazırlık çalışmaları gözden geçirilmiştir⁸¹. Kulübün hanımlar kolunun da katıldığı toplantıda Balkan Haftası⁸² ile Balkan Turizm Kongresi ve Ekim ayında İstanbul'da toplanacak olan Kongresinde yapılacak olan etkinliklerle ilgili kararlar alınmıştır⁸³.

Turing kulübünün 13 Nisan toplantısında ise Balkan Kongresinin çalışma programı ile ruznamesi (gündemi) açıklanmıştır. 9 Maddeden oluşan ruznameye göre:

1. Turizm gayeleri ve Balkan Milletlerini birbirine tanıtmak.
2. Balkanlar arasında bütün vesaiti nakliyenin düzen ve gelişimini temin etmek.
3. Balkan Ülkeleri turizm teşkilatının ortak hedefler etrafında toplamak.
4. Federasyona dâhil ülkelerin turizm hareketini arttırmak için propaganda yapmak.
5. İstanbul ve Londra arasındaki büyük bir otomobil yolu tesisi ve yolunun tetkiki için maddi desteğin nasıl sağlanacağını görüşülmesi.
6. Balkan devletleri arasında Turizmi teşvik için arkeolojik bulguların tanıtımı için seyahatlerin düzenlenmesi.
7. Balkan turizm federasyonunun Uluslararası turizm teşkilatına katılımını sağlamak.
8. İkinci Balkan Konferansı ve aynı tarihte toplanacak olan turizm kongresinin programını hazırlamak.

⁸¹ "Türkiye Turing Klübü'nün 1930 Faaliyet senesine dair 5 Nisan 1931 de İstanbul'da Pera Palas'ta toplanan Umumî Heyete takdim edilen Rapor",(1931). Bulletin Officiel du Touring et Automobile Club de Turquie, 25 Avril (Nisan), 14-19, *Cumhuriyet*, 6 Nisan 1931, 2, *Milliyet*, *Vakit*, 6 Nisan 1931, 3.

⁸² Balkan Haftası 23 Nisan 1931'de Balkan Devletlerine mensup öğrencilerin bir araya gelmesi ile başlamıştı. *Vakit*, 23 Nisan 1931, 1.

⁸³ *Vakit*, 5 Nisan 1931, 3.

9. Federasyon daimî merkezinin hangi şehirde olacağını tayini ve teşkili kararlaştırılmıştır⁸⁴.

Hazırlanan programa göre Kongre 25 Nisan saat 11'de Galatasaray Lisesi'nde ilk çalışmasını yapacak, ardından Pera Palas'ta Federasyon Meclisi toplanacaktı. 17. 30 da muallim Vahit Bey tarafından Galatasaray lisesinde bir konferans, Saat 20' de Türk Turing kulübü Pera Palas'ta misafirler onuruna ziyafet verilmiştir. 26 Nisan'da İstanbul'a gelecek olan seyyah ve Murahhaslara İstanbul'un görülmeğe değer yerleri ve müzeleri gezdirilecekti. 27 Nisan'da Balkan Turizm federasyonu heyeti öğlenden önce Galatasaray Lisesinde ikinci toplantısını yapmış ve öğlenden sonra vapurla Marmara ve Boğaz gezilmiştir. 28 Nisan saat 15'te Galatasaray Lisesinde son toplantısı yapılmış ve ardından Tepebaşındaki tiyatro izlenmiş akşam da misafirler onuruna Pera Palas'ta ziyafet ve balo⁸⁵. Furlani Efendi tarafından da konser verilmiştir⁸⁶.

Kongre planlandığı gibi altı Balkan devletinin katılımı ile 25 Nisan saat 11'de Galatasaray Lisesi toplantı salonunda İstanbul Valisi Muhittin Bey'in konuşması ile açıldı. Muhittin bey konuşmasına Kongre'nin İstanbul'da toplanmasından duyduğu memnuniyeti ifade ederek başlamıştır. Turizmin sadece şahsi zevk ve hoş vakit geçirme olmadığını, asıl amacının uluslararası alanda dostluk bağlarının geliştirilmesi olduğunu belirtmiştir⁸⁷. Türkiye Turing Kulübü Reisi Reşit Saffet Bey ise misafirlere hoş geldiniz dedikten sonra turizmin faydalarından ve İstanbul'un tarihi eserlerinden bahsetmiş ve Balkan ülkelerindeki benzer tarihi eserlerin bulunduğunu dile getirerek bu eserlerin ülkeler için birer hazine değerinde olduğunu ifade etmiştir. Yunanistan temsilcisi ve Atina milletvekili M. Mangas de turizmden ve Türk- Yunan dostluğundan

⁸⁴ *Cumhuriyet*, 14 Nisan 1931, 2; *Milliyet*, 14 Nisan 1931, 1- 6.

⁸⁵ *Cumhuriyet*, 14 Nisan 1931, 2; *Milliyet*, 14 Nisan 1931, 1- 6; *Vakit*, 28 Nisan 1931, 3.

⁸⁶ *Cumhuriyet*, 14 Nisan 1931, 2; *Milliyet*, 14 Nisan 1931, 1- 6; *Vakit*, 28 Nisan 1931, 3.

⁸⁷ "Ouverture du 1er Congrès de la Federation Balkanique de Tourisme 25 Avril 1931", *Bulletin Officiel du Touring et Automobile Club de Turquie*, No 4, Octobre 1931, 14- 16; *Cumhuriyet*, 26 Nisan 1931, 2; *Milliyet*, 26 Nisan 1931, s. 1- 6; *Vakit*, 26 Nisan 1931, 3- 4.

bahsetmiş ve Türkiye'nin misafirperverliğinden duyduğu memnuniyeti dile getirmiştir⁸⁸. Açılış konuşmalarının ardından Murahhaslar otomobillerle Taksim'e giderek altı Balkan Devletinin bayraklar ile süslenmiş büyük bir çelengi Cumhuriyet abidesine koymuşlardır⁸⁹. Çelenklerin konmasından sonra kongreye katılan Balkan devletleri temsilcileri Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal'e, Başbakan İsmet Bey'e ve Dışişleri Bakanı Tevfik Rüştü Bey'e düzenlenen etkinlikten duydukları memnuniyetleri dile getiren telgraflar çekmişlerdir⁹⁰. Katılımcılar öğleden sonra programda da belirtildiği gibi Pera Palas'ta yapılan özel oturumun ardından Galatasaray Lisesine geçerek Vahit Bey tarafından Türkiye'nin tarihi mirası ile ilgili konferansını dinlemişlerdir⁹¹.

İstanbul'da 25- 28 Nisan 1931 tarihlerinde toplanan Balkan Turizm Kongresinde alınan kararlar aşağıdaki gibidir⁹²;

1. Balkan Turizm Federasyonu tüzüğünü kesin olarak kabul ederek imzalamış ve imza sahibi üyelere bu tüzüklerin kendi ülkelerinde uygulanmasına çalışmaları ve mümkün olan en kısa sürede yürütme kuruluna ulusal delegelerini atamalarını tavsiye etmiştir.
2. İstanbul'da görev yapacak daimî büronun görev süresi üç yıl olarak sınırlandırılmıştır.
3. Federasyon Başkanlığına atanan Türkiye Turing ve Otomobil Kulübü Başkanı Reşit Saffet Bey, Genel Sekreterlik görevleri birleştirilmiş olarak; başkan yardımcılığına Yunanistan Ulusal Turizm Ofisi başkan yardımcısı Bay Agapitos seçilmiştir.

⁸⁸ Konuşmaların tamamı için bk. *"Overture du 1. Congrès de la Federation Balkanique de Tourisme"*, 25 Avril (Nisan) 1931, 14– 18.

⁸⁹ *Cumhuriyet*, 26 Nisan 1931, 2; *Milliyet*, 26 Nisan 1931, 1- 6; *Vakit*, 26 Nisan 1931, 3- 4.

⁹⁰ Karşılıklı olarak çekilen telgraflar için bak *"Overture du 1. Congrès de la Federation Balkanique de Tourisme"*, 25 Avril (Nisan) 1931, 18- 20.

⁹¹ *Cumhuriyet*, 26 Nisan 1931, 2; *Milliyet*, 26 Nisan 1931, 1- 6; *Vakit*, 26 Nisan 1931, 3- 4.

⁹² *"Overture du 1" Congrès de la Federation Balkanique de Tourisme"*, (1931), 21.

4. Türkiye Turing ve Otomobil Kulübü'nün bir sonraki Balkan Konferansı'na kadar Federasyonun idari masraflarını üstlenmek üzere yaptığı teklif memnuniyetle karşılanmıştır.
5. Gelecek Ekim ayından itibaren Yugoslavya temsilcisi ile Reşit Saffet Bey'e Paris'te ortak bir turizm ofisi kurulması için incelemelerde bulunma görevi verilmiştir.
6. Balkan Turizm Federasyon olarak International Alliance of Tourism'e katılmak fikri kabul edilmiş ve alınan kararın Dönem Başkanı Reşit Saffet Bey tarafından International Alliance of Tourism'in Prag'da yapılacak kongresine iletmesine karar verilmiştir.
7. Londra- İstanbul araba yolunun geçtiği ülkelerin delegasyonlarından Balkan Turizm Komitesi adına ulusal yolları hakkında bir rapor talep edilmesi kararı alındı.
8. Agapitos'un, Bükreş- Sofya- Atina yolu ile Balkanlardaki diğer yolların birbirlerine bağlanması ve iletişim araçlarının iyileştirilmesi ilişkin önerilerinin izlenmesi için öz bir komitenin kurulmasına karar verilmiştir.
9. İletişim ve ulaşım ile ilgili sorunların incelemesini kolaylaştırmak ve Balkan ülkelere daha fazla turist gelmesini sağlamak için yapılacak iş bölümünün etkinliğini arttırmak için Balkan konferanslarına katılımcı ülkelerin birden fazla temsilci ile katılması önerisi kabul edilmiştir.
10. Balkan Konferansı Başkanlığına ve temsil edilen altı Devletin hükümetlerine, Balkan Turizm Meclisinin toplanması ve Federasyonun kurulması için verdikleri destekten dolayı teşekkür edilmiştir.

Kurumun Diğer Faaliyetleri

Turing Otomobil Kurumu 1926'dan itibaren büyük seyahatler tertip ederek İstanbul, Bursa, Edirne, Konya gibi şehirlerdeki tarihi eserleri, Türkleri gerçek çehreleriyle ve faziletleriyle yabancılara; yabancı memleketleri de Türk vatandaşlarına tanıtmaya başladı. Bu amaçla Türkiye'de İstanbul'un yanı sıra Ankara, Bursa, Edirne, Eskişehir, İzmir, Konya, Samsun ve Yozgat'ta, Yurt

dışında ise Fransa'da Paris, Vichy, Marseille ve Nice'de temsilciliklerini açtı⁹³. 1933'de yurtdışı temsilciliklerine Berlin (Almanya), Trieste (İtalya), Londra (İngiltere), Athenes (Atina - Yunanistan) ve Alexandria (Romanya) da katılmıştı⁹⁴. Bunların yanında Türk milletinin iftihar vesilesi olan eski eser ve abidelerin korunması ve güzel görüntüleri bozan şeylerin düzeltilmesi ile ilgili çalışmalara başladı. Cemiyetin çalışmaya başladığı dönemde Türkiye'ye gelen turistlerle ilgili herhangi bir düzenleme bulunmuyordu⁹⁵. Türkiye Turing Otomobil Kulübünün, İcra Vekilleri Heyeti tarafından "Menafi-i Umumiyyeye Hadim" cemiyetler arasına alınmasının ardından Meclis tarafından kendisine başta Triptik vermek olmak üzere bazı ayrıcalıkların tanınmasıyla yetkisi arttırılmıştır⁹⁶. Cemiyet bu yetkilere dayanarak ilk olarak, turistlerin Türkiye'ye girişlerinde ilk karşılaştıkları kayıkçılar, hamallar ve otomobilcilerin düzensiz ve tarifersiz hallerini düzenlemiştir. Daha önce rıhtıma çıkan bir yolcudan ne alınıp ne verileceği, eşyalarının neye göre denetleneceği belli değildi. Cemiyetin teşebbüs ve ricaları ile İstanbul Belediye Başkanlığı tarafından bu durum ele alınarak önce vapurlarla gelen turistlerin, turizmle ilgili hiçbir bilgiye sahip olmayan kayıkçıların rahatsızlık vermelerinden kurtarılarak, Şirket-i Hayriye ile Akay'ın muntazam küçük vapurlarıyla açıkta demirleyen gemilerden alınmaları sağlandı⁹⁷. Cemiyet, turistlerin başta İstanbul olmak üzere ziyaret ettikleri tarihi

⁹³ "Türkiye Turing Otomobil Klübü'nün Türkiye ve Memalik-i Ecnebiye Mümessilleri", *Türkiye Turing Otomobil Kurumu Klübü Mecmuası*, 1 Fevriyer (Şubat) 1933, VI.

⁹⁴ "Türkiye Turing Otomobil Klübü'nün Türkiye ve Memalik-i Ecnebiye Mümessilleri", (1931). 1 Mai (Mayıs), VI.

⁹⁵ *Türkiye Turing Klübü Ne Yaptı, (1925-1935)*, (1936). Türkiye Turing Kulübü yayını No. 72, İstanbul, 5.

⁹⁶ "Türkiye Turing Klübü'nün 1930 Faaliyet Senesine Dair 5 Nisan 1931'de İstanbul'da Perapalas'ta Toplanan Umumi Hey'ete Takdim Edilen Rapor", (1930). *Türkiye Turing ve Otomobil Klübü Mecmuası*, Galata/İstanbul Avri (Avril), 15.

⁹⁷ *Türkiye Turing Klübü Ne Yaptı, (1936)*, 6.

mekânların temiz ve açık tutulması ve buralarda görev yapacak olan personelin dil bilen insanlardan seçilmesi için çalıştı⁹⁸.

Türkiye Turing Otomobil Kulübü, 11 Mart 1929'da Paris'te toplanan Seyahat Teşkilatı Kongresine kulübün Paris teşkilatı sorumlusu Seyahat Acentesi sahibi Mösyö Cabaud'un katılmasına karar vermiştir. Türkiye'deki otellerin de Uluslararası Oteller Teşkilatına dâhil edilmesi için çalışmalar başlatılmıştır⁹⁹. 27 Mayıs 1929'daki toplantısında yıllık raporun okunup kabul edilmesinin ardından yapılan görüşmelerde yolların önemi üzerinde durularak hükümetin bu konu ile ilgili yakından ilgileneceğini açıklamışlardır¹⁰⁰. Eylül 1930'da toplanacak Seyahat Acentecileri Birliği kongresinde Türkiye'yi kulp üyelerinden Ziya Fehmi Bey'in eşleri Beraat Hanumefendinin temsil etmesine karar verilmişti¹⁰¹.

1930'lara kadar İstanbul'a gelen seyyah ve yolcuların pasaportları güvenlik gerekçesiyle ellerinden alınarak kendilerine 24 saat sonra iade edilmekteydi. Seyahat edenler için büyük müşkülât oluşturan emniyetin bu uygulaması Turing kulübünün girişi ile sonlandırıldı¹⁰².

Turizm alanında gelişmiş ülkelerin tamamında turistlerin istedikleri yerlere kolaylıkla ulaşabilmelerini sağlayan yol haritaları vardır. Türkiye'nin ise 1930 yılına kadar bir yol haritası yoktu ve isteyenlere ise işe yarar bir halde olmayan yabancılar tarafından hazırlanan haritalar tavsiye edilmekteydi¹⁰³. Türkiye Turing Kulübü'nün 1930'lu yıllardaki en önemli faaliyetlerinden birisi de yol

⁹⁸ *Türkiye Turing Otomobil Kurumu Klübü Mecmuası*, 1 December (Aralık) 1932, 11, *İstanbul Şehremaneti Mecmuası*, S. 59, 379.

⁹⁹ "Beynelmilel Turizm Kongresi", (1929). S. 59, Temmuz, 376.

¹⁰⁰ *Cumhuriyet*, 27 Mayıs 1929, 1.

¹⁰¹ "Beynelmilel Turizm Kongresi", (1930). S. 67, Mart, 248.

¹⁰² "Türkiye'ye Gelen Ecnebilerin Tabii Buldukları Polis Muamelesi", (1933). *Bulletin Officiel du Touring et Automobile Club de Turquie*, (29- 31), Octobre 1931, 29, *Türkiye Turing Otomobil Kurumu Klübü Mecmuası*, 1 Mai (Mayıs), 11.

¹⁰³ "Türkiye Turing ve Otomobil Klübü'nün 1932 senesine dair Rapor", (1933). *Türkiye Turing Otomobil Kurumu Klübü Mecmuası*, 1 Mai (Mayıs), 10.

haritası hazırlamak olmuştur¹⁰⁴. 1931 yılında Dâhiliye ve Nafia Vekâletleri ile Erkânı Harbiye Riyaseti nezdindeki girişimleri neticesinde her yıl Nafia Vekâletince yapılmakta olan yol haritasının kendileri tarafından bastırılması iznini almıştır. Turing Kulübü tarafından bastırılmasına başlanan haritalarda Mevkiler arasındaki uzaklıklar kilometre olarak gösterilmeye başlanmış ve bu suretle otomobille seyahat edecekler için önemli eksiklerden birisi ortadan kaldırılmıştır¹⁰⁵.

Kulüp üyelerinden kendi otomobillerini kullananlar ve Turistlere mahsus olmak üzere şehrimizin muhtelif yerlerinde polis nezareti altında Belediye ile iş birliği içinde park alanları oluşturulmuştu¹⁰⁶. Turizm açısından büyük bir ehemmiyeti olan uluslararası otomobil kullanma ehliyetnameleri, otomobil karneleri ve otomobil seyahat levhalarına dair 1926 senesi Paris Kongresi kararlarının Büyük Millet Meclisi tarafından da kabul edilmesi için çaba sarf edilmiştir¹⁰⁷.

Turing Kulübü Turizm ve toplumsal gelişmişlik açısından büyük önem arz eden temizlik konusu da öne çıkarılmıştır. Başta İstanbul olmak üzere belediyelerle iş birliği yaparak tarihi ve kültürel bakımdan önemli olan ve turistlerin ziyaret edebileceği yerlerin temizleterek güzel bir manzara oluşturulması çalışmalarına başlanmıştı¹⁰⁸.

¹⁰⁴ "Beynelmilel Turizm teşekkülleri ve Beynelmilel seyahat kolaylıkları", (1931). *Bulletin Officiel du Touring et Automobile Club de Turquie*, (10- 11), 25 Avril, 11; "Türkiye Turing ve Otomobil Klöbü'nün Nizamnamesi", (1933). *Bulletin Officiel du Touring et Automobile Club de Turquie*, Teşrini evvel- Octobre, 7- 12; *Cumhuriyet*, "Londra- İstanbul", 27 Mart 1931, 2.

¹⁰⁵ "Türkiye Turing ve Otomobil Klöbünün 1932 senesine dair Rapor", (1933). *Türkiye Turing ve Otomobil Klöbü Mecmuası*, (9- 14), Mart, 10- 11.

¹⁰⁶ "Türkiye Turing ve Otomobil Klöbü'nün 1932 senesine dair Rapor", (1933). *Türkiye Turing Otomobil Kurumu Klöbü Mecmuası*, 1 Mai (Mayıs), 10- 11.

¹⁰⁷ "Türkiye Turing ve Otomobil Klöbü'nün 1932 senesine dair Rapor", (1933), 11; "Cumhuriyet Turizm Hamlesi", (1933). *Türkiye Turing Otomobil Kurumu Klöbü Mecmuası*, October (Ekim), 9.

¹⁰⁸ "Türkiye Turing ve Otomobil Klöbü'nün 1932 senesine dair Rapor", (1933), 11.

Cemiyet nizamnamesinin 3. Maddesinden de anlaşılacağı gibi Turing Otomobil Kurumunun en önemli amaçlarından birisi de Batı'da olumsuz Türk imajının devamında önemli roller oynayan tercüman konusuna el atmak olmuştur. Çünkü Osmanlı döneminde ve Cumhuriyet'in ilk yıllarında tercümanlık mesleği büyük oranda Türklere düşman olan bazı Levantenler ve azınlıkların elindeydi. Bu tercümanlar rehberlik yaptıkları turistlere XIX. yüzyılın zihniyeti ve atmosferi içinde, İstanbul'un Bizans dönemine ait anıt ve binalarını anlatırken, Türk tarihi ve devleti aleyhine olur olmaz efsaneler ve Türklüğün aleyhinde ifadeler kullanıyorlardı¹⁰⁹. Örneğin Fatih Sultan Mehmet'in, Ayasofya'ya yaralıları çığneyerek at üzerinde girdiğine ve sütunlardan birinin tepesinde kendisinin kanlı el izinin görüldüğünü, Boğazdaki balıkçı dalyanlarını uzaktan göstererek üstlerinde oturmakta olan gözetleyicileri, kazığa geçirilmiş bir Ermeni veya Rum olarak anlatırlardı¹¹⁰. Bazı turistlerin beraberlerinde getirdikleri mücevherleri nedeniyle gümrük kontrolü sırasında yaşadıkları zorlukların giderilmesi için gümrüklerde dil bilen ve alanında uzman personelin bulundurulması için çalışmalar başlatılmıştır¹¹¹.

Turing Otomobil Kurumu bu hataların düzeltilmesi için İstanbul Belediyesinden aldığı yetki ile tercümanlara kurslar açarak arkeoloji uzmanlarına teorik ve uygulamalı dersler verdirilmiş¹¹², tercümanlar yetiştirilmiş, hak edenlere "bröve" verilmiş, tercümanların vazife ve ücretleri tespit edilmiştir. Belge sahibi olmayanların turistlere rehberlik yapmaları yasaklanmıştır¹¹³. Bir yıl içinde de Türkiye'yi ziyaret edecek turistler için başta İstanbul vilayeti için İngilizce, İtalyanca, Rumca ve Fransızca olarak hazırlanan "Comment visiter İstanbul"

¹⁰⁹ *Türkiye Turing Otomobil Kurumu Klübü Mecmuası*, (1933). 1 Fevriyer (Şubat), 9-10.

¹¹⁰ *Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu (1923- 1973)*, (1973). Turing yayını, İstanbul 1973, 13; Şahin, G. (2006). "Atatürk Döneminde Batıdaki Olumsuz Türk ve Türkiye İmajını Düzeltme Çabaları ve Türk Seyyahın Cemiyetinin Bu Konudaki Çalışmaları", *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (Atatürk Özel Sayısı)*, C. 8, S. 3, Aralık, 143.

¹¹¹ "Beynelmilel Turizm Kongresi", (1929). S. 59, Temmuz, 377.

¹¹² "Beynelmilel Turizm Kongresi", (1929). S. 59, Temmuz, 377.

¹¹³ Türkiye Turing Klübü'nün 1930 Yılı Faaliyet Senesi Raporu, madde 18, 17.

adıyla, ardından da Bursa ve Edirne vilayetleri için bir rehber kitapçık hazırlanmıştı. İstanbul rehberinin İtalyancası Roma'da, Rumcası Atina'da bastırılmıştır¹¹⁴. Haritalarla desteklenmiş olan Bursa (Bursa Uludağ Rehberi) rehberi ise Doktor Ahmet Şevki Bey tarafından hazırlanmış ve farklı dillere çevrilmesi için çalışmalar başlatılmıştır¹¹⁵.

Cemiyet ayrıca Hükümetin izni ile tanıtıcı afiş ve pul basımı için çalışmalar başlatmıştır. Turizm malzemelerinin gümrük resmîyetinden muafiyeti ve vapur acenteleri için teberru mukabilinde Himaye-i Etfal ve benzeri hayır kurumları için pul basılması için teşebbüste bulunmuştur¹¹⁶.

Cemiyetin 1932 yılı faaliyetlerinden birisi de Vilâyetlerdeki Şube teşkilatlanmaları olmuştur. Büyük Millet Meclisi Reisi Kâzım Paşa Hazretlerinin Eşlerinin fahrî ve Ankara Vali ve Belediye Reisi Nevzat Bey'in başkanlığında Ankara İdare Merkezi.; Vali İsmail Hakkı Bey'in öncülüğünde Eskişehir şubesi.; Devlet Demiryolları Konya İşletme Müfettişi Cemal Hidayet Bey'in gayretleri ile kurulmuştur. Vali Vehbi Bey'in, Edirne Şubesi de yine Vali Özdemir Salim Bey'in başkanlıklarında Konya Şubesi faaliyete geçirilmişti. İzmir Valisi Kâzım Paşa Hazretlerinin fahrî başkanlığında çalışmalarını sürdürmüş ve İzmir'deki eski eserler hakkında araştırmalar, neşriyat ve müzelerin daha iyi hale getirilmesine çalışılmıştır¹¹⁷.

Türkiye Turing Kulübü yurtdışında da faaliyetlerin sürdürmüştü. Kulübün Başkanı Reşit Saffet Atabinen, Türkiye'yi temsilen Macarlar tarafından Budapeşte'de, son Türk Valisi Abdurrahman Abdi Paşa namına yapılan abidenin 2 Eylül 1932 tarihindeki açılışına katılarak tarihî bir konuşma yapmıştı.

Reşit Saffet Bey'in Fransa'da bulunduğu esnada Turing Kulübü ile "Syndicat d'initiative de Vich" arasında karşılıklı olarak Turizmin geliştirilmesi için bir mukavele imzalanmış, Nis'te bir de Türk- Fransız Komitesi teşkil edilmiştir.

¹¹⁴ "Türkiye Turing ve Otomobil Klübü'nün 1932 senesine dair Rapor", *Türkiye Turing ve Otomobil Klübü Mecmuası*, S. 8, 1 Mai (Mayıs) 1933, 10.

¹¹⁵ "Beynelmilel Turizm Kongresi", S. 67, Mart, 246.

¹¹⁶ "Beynelmilel Turizm Kongresi", S. 67, Mart, 246.

¹¹⁷ "Türkiye Turing ve Otomobil Kulübü'nün 1932 senesine dair Rapor", (1933), 12.

Turing Derneğine Devletin Desteği

Turing Derneğinin faaliyetleri ve hükümetin Turizme desteklerinin ardından 1930'dan itibaren içinde yabancı turistleri Anadolu'ya çekmek gayretlerinin yanı sıra Türk turistleri de yurt dışına çekmek amacıyla gerçekleştirilen tanıtım faaliyetleri önem kazanmıştır. Örneğin Sovyetler Birliği'nin resmî seyahat acentesi "Intouris" tanıtım ve seyahat faaliyetlerinde bulunmak üzere 1932'de Galata Çinili Rıhtım Han'da İstanbul temsilciliğini açmış¹¹⁸. Bu dönemde Intourist ve Wagons Lits- Cook gibi seyahat acenteleri ve bazı ülkelerdeki resmî idareler tarafından Sovyetler Birliği, Romanya, Macaristan ve Bulgaristan gibi ülkelere Türk turistleri çekmek üzere hususi reklam kampanyalarının yapıldığı da görülmektedir¹¹⁹.

1930'lu yılların başından Şakir (Kesepir) Bey ile Celal (Bayar) Bey'in İktisat Vekillikleri döneminde Türkiye'de Turizm konusuna ciddi şekilde destek verilmesiyle başlanmıştı. Atabinen, verilen desteklerinin ardından 1933 yılı itibarı ile Türkiye'nin turizm gelirlerinde önemli bir artış olduğunu ve sadece deniz turizminden yaklaşık 3 milyon lira gelir sağlandığını belirtmiştir¹²⁰. Bu rakamın Türkiye gibi zengin tarihi mirasa sahip olan bir ülkenin turizm geliri için oldukça düşük bir rakam olduğunu dile getirdi. Bu itibarla hem tanıtım hem de gelir kaynağı bakımından oldukça önemli gördüğü turizme daha fazla yatırım yapılması gerektiğini ileri sürdü. Turing Otomobil Kurumu olarak kendilerinin bazı çalışmalar yaptığını, turizmin geliştirilmesi için huzur ve emniyet, güzellik ve konfor, ucuzluk ve kolaylığın sağlanması gerektiğini¹²¹ açıklamış, Hükümete

¹¹⁸ *Türkiye Turing Klübü Ne Yaptı*, Kâğıtçılık ve Matbaacılık Anonim Şirketi, İstanbul, 1935, 11.

¹¹⁹ Akçura, G. (2009). *Türkiye Sergicilik ve Fuarlık Tarihi*, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 42.

¹²⁰ Saffet, R. (1933). "Turizm", *Ülkü Halkevi Mecmuası*, C. 1 S. 1, Şubat, 68- 70.

¹²¹ Bu önerileri Atabinen'in dışında turizmle az çok ilgilenen yazarlar tarafından da dile getirilir. Bir örnek için bak. Nadi, Y. (1933). *Cumhuriyet*, 29 Ağustos 1933.

de bazı önerilerde bulunmuştu. Tamamı 21 maddeden oluşan önerileri şu şekilde özetlemek mümkündür¹²²

1- Hükümetin, turizm siyasetlerini bir program çerçevesinde düzenleyerek toplumun turizm konusunda devlet kurumları ile Halkevleri vasıtasıyla bilinçlendirilmesi ve tanıtım, filimler ve turistik alanlarla ilgili broşürler hazırlaması gibi etkinliklere destek vermesinin sağlanması.

2- Türkiye Turing Otomobil Kulübünü Ankara merkez komitesini oluşturan 20- 30 milletvekilinden bütün Avrupa ülkelerinde olduğu gibi bir "Süper Turizm Meclisini" oluşturulması ve bu meclisin Alî İktisat Meclisi gibi başkanlığa bağlanması

3- Müze, tarihi yerler, kaplıcalar ve benzeri yerlere ulaşımı kolaylaştırmak, bu tür yerlerin çevresinde konaklama yerleri yapmak, tercüman bulundurmak gibi faaliyetleri yapması,

4- Her tabakadan halkın yabancılara iyi davranması, Türkün haiz olduğu doğruluk ve dürüstlük özelliğini göstererek yabancılara "aldatılma" ithamlarına muhatap olmamaları konusunda bilgilendirilmesi,

5- Yol güzergâhlarında misafirlerin her türlü ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri yerlerin tesis edilmesi,

6- Turistlerin ülkemize giriş ve çıkışlarında gümrük işlerinin hızlandırılması ve kolaylaştırılması¹²³,

Her fırsatta hükümete Türkiye'de turizmin geliştirilmesi için önerilerini sürdürmeye devam etmiştir.

Bu doğrultuda Turing Otomobil Kurumu 1935 yılında Dışişleri Bakanlığı ile koordineli olarak yürüttüğü çalışmalar sonucunda turizm açısından temel

¹²² Saffet, "Turizm", 68- 70; Kara Şemsi (Reşit Saffet), Turizm'in Harsı, Siyasi ve İktisadi Faydaları, Kâğıtçılık ve Matbaacılık AŞ, İstanbul, (tarihsiz), 13- 16.

¹²³ Cumhuriyet gazetesi başyazarı Yunus Nadi Bey de Atabinen'le aynı fikirdedir. 1933 yılında yazdığı bir yazıda "Türkiye'ye geliş ve gidiş formalite itibariyle tabii olacağı külfetler, çok bilgili ellerde azami kolaylığa mazhar kılınmak lazımdır" demiştir. (Nadi, Y. (1933). Cumhuriyet, 29 Ağustos, 1.

eser niteliğinde “*Turizm Kılavuzu*” başlığını taşıyan eseri yayımladı¹²⁴. İstanbul’da Kâğıtçılık ve Matbaacılık Anonim Şirketi tarafından 428 sayfa, küçük boyutlu Türkçe olarak basılan eser diplomatik temsilciliklere, seyahat kulüplerine, tren ve vapur şirketlerine dağıtıldı.

Atabinen ve Turing Otomobil Kurumu, sonraki yıllarda da Türkiye turizminin gelişmesi için çalışmalarını aralıksız sürdürdü. 64 ülkenin temsil edildiği Beynelmillel Turizm Kongresi İcra Komitesine üye seçildi. Paris, Londra, Varşova, Viyana, Prag, Peşte, Kahire, Bükreş ve Oslo’da turizm hakkında konferanslar verdi, gazete ve dergilerinde yazılar yazdı¹²⁵. Başında bulunduğu Turing kulübünü bir nevi Türk Hükümetinin uluslararası arenada fahri müşaviri haline getirdi.

Türkiye'nin kısa zamanda birinci sınıf turizm ülkesi haline getirilebilmesi için öncelikle yapılması gerekenleri anlatmaya devam etmiştir. Türkiye'ye gelecek turiste güven vermenin yanı sıra ülkeye girerken karşılaştıkları gümrük işlerinin ıslah edilerek kolaylaştırılması.; pasaport ve ikamet konusunun çözülmesi, ülke genelinde ulaşım probleminin halledilmesi, öncelikle turistlerin yoğun olarak ziyaret edecekleri belli başlı vilayetlerimizin imar işlerinin bir an önce halledilmesi, nakliyenin ucuzlatılmasını ve yeterli denetimin yapılamamasından kaynaklanan turistler için farklı fiyat uygulamasının bir an önce giderilmesini istedi,¹²⁶.

SONUÇ

Turizm, ülkelerin savaş, afet vb. sebeplerden dolayı sarsılan ekonomilerinin canlandırılması, olumsuzlukların insanlar üzerinde yarattığı psikolojik sıkıntıların hafifletilmesi, ülkelerin kendilerine yöneltilen olumsuz imajın giderilmesi, tarihi ve kültürel değerlerinin tanıtılması gibi konuların atlatılmasında kullanılan başlıca vasıtalarından birisidir. Bu varsayımdan hareketle

¹²⁴ Türkiye Turing ve Otomobil Kulübü, *Turizm Kılavuzu (TK) 1934- 1935*,(1935) Kâğıtçılık ve Matbaacılık Anonim Şirketi, İstanbul.

¹²⁵ Güngör, S. (1939). “Turizm Sanayii- Turing Kulübü Reisi Fikirlerini Anlatıyor”, *Cumhuriyet*, 6 Temmuz 1939, 7

¹²⁶ Güngör, a.g.m., .7

Milli Mücadele yıllarından itibaren Türkiye'de de turizme yönelik çalışmalara önem verilmiş ve başta Batı Dünyasında Türkiye hakkındaki olumsuz düşüncelerin ortadan kaldırılması için çalışmalar yapmak üzere Turing Kulübünün kuruluşu ve çalışmaları zamanın idarecileri tarafından desteklenmiştir. Kulüp, Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte turizm ve tanıtıma yönelik çalışmalarını şekillendirmeye başlamıştır. Ancak İstanbul'da 1926'ya kadar turizmde gerçek aktör Şehremaneti- İstanbul Belediyesidir. 1920'lerin ikinci yarısından itibaren ise İstanbul başta olmak üzere Türkiye'de turizmin geliştirilmesi çalışmalarının öncülüğünü Türkiye Turing Kulübü'nün üstlendiği anlaşılmaktadır. Kuruluş yıllarında, dünyanın çeşitli yerlerinden turist getirebilmek için ve Türkiye'nin uluslararası alanda yanlış tanıtılmasının önüne geçmek için birçok uluslararası etkinliğe katılmış, İstanbul'da da ilk olma niteliğini taşıyan uluslararası etkinlikler yapmıştır. Ayrıca başta Avrupa olmak üzere dünyadaki çeşitli turizm kurumlarıyla ilişki kurarak, demiryolu, denizyolu işletmeleri ve bu işletmelerin bulunduğu ülkelerin turizm kurumları ile iş birliği yapmıştır. Devletin de desteğini alarak yurtiçi ve yurtdışı turizm etkinliklerinin güvenli ve rahat yapılmasını sağlayacak düzenlemeler yapmış, turistlere her türlü kolaylığın sağlanması gibi temel faaliyetleri ilke edinmiştir. 1920 ve 1930'larda bazı sorunlar yaşamış olmasına karşılık başta İstanbul, Bursa, Konya, İzmir gibi merkezler olmak üzere ülkeye daha çok turist gelmesini sağlamak için sistematik şekilde çalışmıştır. Savaşların ardından kurulan Cumhuriyet Türkiye'sinde turizmin öneminin fark edilmesi, modern turizmin temellerinin atılması ve geliştirilmesine katkı sağlamıştır.

Türkiye Turing Otomobil Kulübü, ilerleyen yıllarda faaliyet alanını genişletmiştir. Türk turizm ve tanıtımının güvenlik içinde gelişmesine katkı sağlamak için kültürel mirası korumak, çevreyi daha yaşanır hale getirmek için fikir üretmek.; vakıflar ve Anıtlar kurulları ile işbirliği yaparak tarihi eserleri onararak turizme kazandırmak başta İstanbul olmak üzere şehirlerin tarihi ve sosyal dokusunu muhafaza etmek, güzel sanatları desteklemek, otomobil sporlarının gelişmesine katkı sağlamak, karayolu trafiğinin çağdaş standartlara varmasına yardımcı olmak, halkın kültür seviyesi ile yaşam seviyesini yükseltmek gibi başlıkları da tüzüğüne almıştır.

KAYNAKÇA

Sürelî Yayınlar

(Kullanılan gazeteler metin içerisinde dipnotlarda belirtilmiştir)

Akşam (1930).

Cumhuriyet (1929- 1931)

Milliyet (1929- 1931).

Vakit (1929- 1931).

Kitaplar ve Makaleler

Abdülhad N.(1926). *Türkiye Seyr-i Sefâin İdaresinin Tarihçesi*, İstanbul, Ahmet İhsan Matbaası, 9– 10.

Akçura, G. (2009). *Türkiye Sergicilik ve Fuarçılık Tarihi*, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 42.

Akyıldız, A. (Tarih Yok). “Osmanlı İstanbul’unda Deniz Ulaşımı”, Büyük İstanbul Tarihi (10/6), İktisat, Ulaşım ve Haberleşme, Proje Yöneticisi M. Akif Aydın, Ed. Coşkun Yılmaz, 438- 441.

Altıntaş A. ve Kurnaz Şahin F. (2007). Reşit Saffet Atabinen (1884- 1965) ve Türk Turizmine Katkıları, Tarih Araştırmaları Dergisi, C. 26, S. 42, 9 – 36.

Babbage, C. (1851). *The Exposition of 1851: Or Views of The Industry, The Science, and The Government of England*, John Murray, London, Albemarle Street.

“Beynelmîlel Turizm Kongresi”, *İstanbul Şehremaneti Mecmuası*, (1929). S. 59, Temmuz, 376- 378.

“Beynelmîlel Turizm Kongresi”, *İstanbul Şehremaneti Mecmuası*, (1930) S. 67, Mart, 246- 248.

“Beynelmîlel Turizm Kongresi”, (1930). *İstanbul Şehremaneti Mecmuası*, S. 71- 72 Temmuz- Ağustos, 401- 414.

“Beynelmîlel Turizm Kongresi”, (1930). *İstanbul Şehremaneti Mecmuası*, S. 73, Eylül, 17.

- "Beynelmüllel Turizm teşekkülleri ve Beynelmüllel seyahat kolaylıkları", (1931). *Bulletin Officiel du Touring et Automobile Club de Turquie*, (10- 11), 25 Avril (April) , 11.
- "Beyne'l-Milel Mühim Bir Müessese Olan Vagonlu Sosyetes'i'nin Teşkilatı ve Faaliyet Sahası", (1937). *T TOK Mecmuası*, S. 15/ 87, 1 Nisan, 18- 19.
- "Birinci Balkan Konferansının Turizm Tali Komisyonu Kararları", (1930). *İstanbul Belediye Mecmuası*, S. 75, Teşrinisani 1930, 109.
- Charles, G. ve Ritchie J. R. B. (2006). *Tourism, Principles, Practices, Philosophies*, Twelfth Edition, Published, Published by John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey, 55.
- "Cumhuriyet Turizm Hamlesi", (1933). *Türkiye Turing Otomobil Kurumu Klübü Mecmuası*, October (Ekim), 9.
- Evcin, E. (2016). "Türkiye Turizm Tarihinde Öncü Bir Eser: Turizm Kılavuzu 1934- 1935", *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, C. 27, S. 1, Bahar (7-24), 10.
- Gülersoy, Ç., (1990). "Reşit Saffet Atabinen'i Anma Toplantımız", *Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni*, S. 79- 358, İstanbul, 3.
- Güngör, S. (1939). "Turizm Sanayii- Turing Kulübü Reisi Fikirlerini Anlatıyor", *Cumhuriyet*, 6 Temmuz 1939, 1
- Gürsoy Ş. (2006). "Atatürk Döneminde Batı'daki Olumsuz Türk ve Türkiye İmajını Düzeltme ve Türk Seyyahın Cemiyeti'nin Bu Konudaki Çalışmaları", *Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 8, S. 3, Afyon Kocatepe Üniversitesi, 138- 141.
- "l'Alliance Internationale de Tourizme de Stanboul", (1930). *Bulletin Officiel du Touring Club de Turquie*, Je ANNÉE No 1'ler AOUT, 15- 19.
- "26 Mayıs 1929'da Pera Palas Otelinde Türkiye Turing Kulübü Heyeti Umumiyesi ve Cemiyetinin 8. Senesi Faaliyetine Dair Takdim Olunan Rapor", (1929). *İstanbul Şehremaneti Mecmuası*, S. 59, Temmuz, 374- 380.
- Kara Şemsi, (Reşit Saffet), (Tarihsiz). *Turizm'in Harsı, Siyasi ve İktisadi Faydaları*, Kâğıtçılık ve Matbaacılık AŞ, İstanbul, 13- 16.
- Kuran, E. (1995). "XIX. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nde Deniz Ulaşımı: 'İdare-i Mahsusa'nın Kuruluşu ve Faaliyetleri", *Çağın Yakalayan Osmanlı*, Haz.: Ekmeleddin İhsanoğlu ve Mustafa Kaçar, İstanbul, 162.

- Mesut, Z. (1930). "Balkan Konferansı", *Hâkimiyeti Milliye*, 10 Teşrinievvel (Ekim), 1.
- "Londra- İstanbul", *Cumhuriyet*, (27 Mart 1931), 2.
- Lutfi, Târih*, (1989). Haz. Münir Aktepe, Ankara, C. 12, 91.
- Millet Meclisi Tutanak Dergisi*, (1963). C. 17, Dönem 1, Toplantı 2, 24. 05. 1963
Seksen Beşinci Birleşim, 230.
- Nadi, Y. (1930). "Turing Kulüpler Kongresi", *Cumhuriyet*, (1 Haziran 1930), 1.
- Nadi, Y. (1933). "Bizim İçin Turizm" *Cumhuriyet*, (29 Ağustos 1933), 1.
- "Nouveaux Statuts du Touring et Automobile Club de Turquie", (1931).
(Türkiye Turing ve Otomobil Kulübü'nün Yeni Tüzüğü), *Bulletin Officiel du Touring et Automobile Club de Turquie*, Octobre, 7- 12.
- "Ouverture du 1er Congrès de la Federation Balkanique de Tourisme 25 April 1931", (1931). *Bulletin Officiel du Touring et Automobile Club de Turquie*, No 4, Octobre, 14- 16.
- Önsoy, R. (1983). "Osmanlı İmparatorluğu'nun Katıldığı ilk Uluslararası Sergiler ve Sergi-i Umumi-i Osmani (1863 İstanbul Sergisi)". *Türk Tarih Kurumu Belleten*, 47 (185), Ankara.
- Önsoy, R. (1988). *Tanzimat Dönemi Osmanlı Sanayii ve Sanayileşme Politikası*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara.
- Parman, A. (1984). "Turing'in 60 Yılı", *Sanat Çevresi*, Temmuz, 11.
- Resmi Gazete*, (1930). S. 1546, 15 Temmuz 1930, Kararname No. 9069, S. 9214,
- "Rapport du Touring Club de Turquie sur le Congres de l'Alliance Internationale de Tourisme de Stanboul 1930", (1930). *Bulletin Officiel du Turing Club de Turquie*, 1er Aout (Ağustos) 15- 19.
- Robert, E. (Ed.), (1851). Official Catalogue of The Great Exhibition Of The Works Of Industry Of All Nations, 1851 (by Authority of the Royal Commission), Spicer Brothers, Wholesale Stationers; W. Clowes&Sons, Printes, London.
- Saffet, R. (1933). "Turizm", *Ülkü Halkevi Mecmuası*, C. 1 S. 1, Şubat 1933, (s. 63- 70), 68- 70.
- Şahin, G. (2006). "Atatürk Döneminde Batıdaki Olumsuz Türk ve Türkiye İmajını Düzeltme Çabaları ve Türk Seyyahın Cemiyetinin Bu Konudaki Çalışmaları", *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (Atatürk Özel Sayısı)*, C. 8, S. 3, Aralık, 143.
- Sergi-i Umum-i Osmanî Nizamnamesi, (1862). *Düstur*, 22 Aralık.

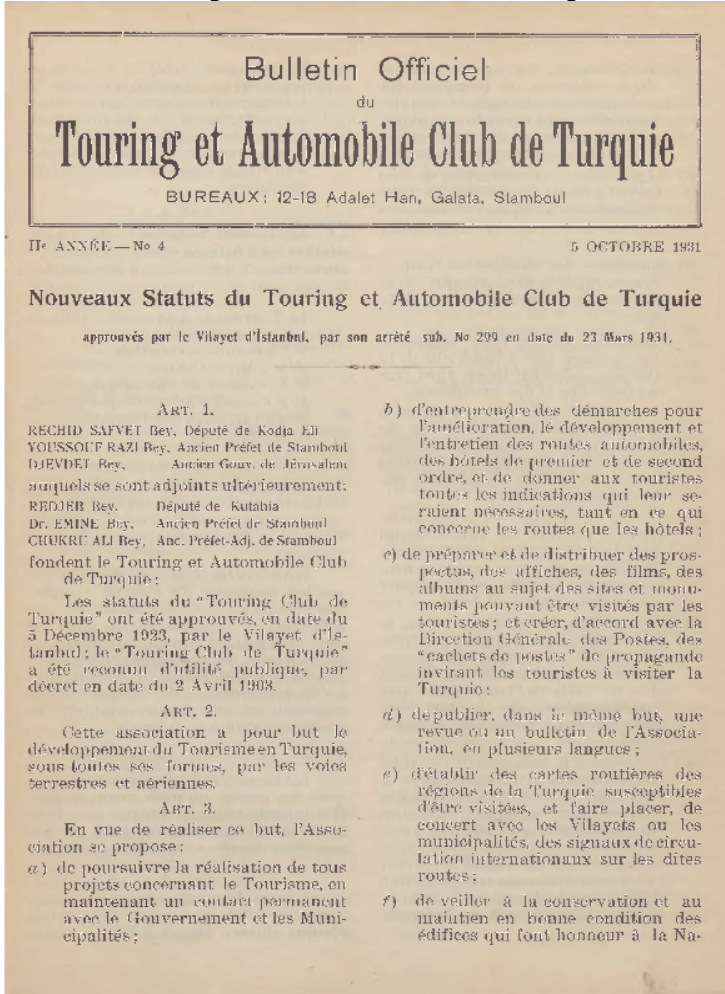
- Seyidoğlu, H. (1992). *Ekonomi Terimleri Ansiklopedik Sözlük*, Güzem Yayınları No 4, Ankara, 882.
- TBMM Zabıt Ceridesi, (1930). Devre 3, İçtima 3, 5 Mayıs 1930 Tarihli Oturum, 35.
- Tören, E. (2014). Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu'nun Kuruldu ve Faaliyetleri Üzerine Bir Sözlü Tarih Aratırması, III. Disiplinlerarası Turizm Araştırmalar Kongresi: 368-383, 04-05 Nisan, Kuşadası, Aydın, 369- 383.
- Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, 1923- 1973*, (1973). Turing Yayını, İstanbul, 13.
- "Türkiye'ye Gelen Ecnabilerin Tabii Buldukları Polis Muamelesi", *Bulletin Officiel du Touring et Automobile Club de Turquie*, (29- 31), Octobre (Ekim) 1931, 29.
- Türk Seyyahın Cemiyeti Nizamname-i Esasisi*,(1339). TTK Kütüphanesi Kayıt No. 7510, Yer No. A/5506, 1339, 1- 2.
- "Türkiye Turing Kulübü 1930 Senesi Mesai Raporu", (1930). *İstanbul Belediye Mecmuası*, S. 82/ 10, Haziran, 380- 388.
- "Türkiye Turing Klübü'nün 1930 Faaliyet Senesine Dair 5 Nisan 1931'de İstanbul'da Perapalas'ta Toplanan Umumi Hey'ete Takdim Edilen Rapor", (1930). *Türkiye Turing ve Otomobil Klübü Mecmuası*, Galata/İstanbul Avri (Avril), 15.
- "Türkiye Turing ve Otomobil Klübü'nün 1932 senesine dair Rapor", (1933). *Türkiye Turing ve Otomobil Klübü Mecmuası*, (9- 14), Mart 1933, 10- 11
- "Türkiye Turing Otomobil Klübü'nün İstanbul Vilayetinin 23 Mart 1931 tarihli ve 299 numaralı İlmühaber ile Musaddak, Tadil Olunmuş Nizamnamesi", (1931). *Bulletin Officiel du Touring Club de Turquie*, No. 3, 35 Avri (Avril), 7.
- "Türkiye Turing ve Otomobil Klübü'nün (Kulübü) Nizamnamesi",(1931). *Bulletin Officiel du Touring et Automobile Club de Turquie*, 25 Avri (Avril), 7- 12.
- "Türkiye Turing Klübü'nün 1930 Faaliyet senesine dair 5 Nisan 1931 de İstanbul'da Pera Palas'ta toplanan Umumî Heyete takdim edilen Rapor", (1931). *Bulletin Officiel du Touring et Automobile Club de Turquie*, 25 Avri 1931, 14- 19.

- “Türkiye Turing ve Otomobil Klöbü’nün 1932 senesine dair Rapor”, (1933) *Türkiye Turing Otomobil Kurumu Klöbü Mecmuası*, 1 Mai (Mayıs) 1933, 10- 11.
- “Türkiye Turing ve Otomobil Klöbü’nün Nizamnamesi”, *Bulletin Officiel du Touring et Automobile Club de Turquie*, Teşrini evvel- Octobre (Ekim) 1933, 7- 12.
- Türkiye Turing Otomobil Kurumu Klöbü Mecmuası*, (1 December (Aralık) 1932), 11.
- Türkiye Turing Otomobil Kurumu Klöbü Mecmuası*, (1 Fevrier (Şubat) 1933), 9 -10,
- “Türkiye Turing Otomobil Klöbü’nün Türkiye ve Memalik-i Ecnebiye Mümessilleri”, (1933). *Türkiye Turing Otomobil Kurumu Klöbü Mecmuası*, 1 February (Şubat), VI.
- “Türkiye Turing Otomobil Klöbü’nün Türkiye ve Memalik-i Ecnebiye Mümessilleri”, (1933). *Türkiye Turing Otomobil Kurumu Klöbü Mecmuası*, 1 Mai (Mayıs), VI.
- Türkiye Turing ve Otomobil Kulöbü, Turizm Kılavuzu (TK) 1934- 1935, (1935). Kâğıtçılık ve Matbaacılık Anonim Şirketi, İstanbul,
- Türkiye Turing Klöbü Ne Yaptı*, (1935). Kâğıtçılık ve Matbaacılık Anonim Şirketi, İstanbul, 11.
- Türkiye Turing Klöbü Ne Yaptı*, (1925- 1935), (1936). Türkiye Turing Kulöbü Yayını No. 72, İstanbul, 5.
- Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu 30’uncu Yıl Dönümü*, (1953). 5 Aralık 1923- 1953, Çituri Biraderle Basımevi, İstanbul, 3
- TÜRSAB Akademi. (2019) Turizme Giriş- Seyahat Acentacılığı ve Tur Operatörlüğü, 3.

Ekler

(ATAD)

Ek 1: Turing Otomobil Kurumu Tüzüğü ilk sayfası - Bulletin Officiel du Touring et Automobile Club de Turquie

Ek 2: 1930 Dolmabahçe Sarayı'nda toplanan Uluslararası Turizm Kongresi gazete küpürleri

Turing Otomobil Kurumu Kuruluşu, Düzenlediği Uluslararası Kongreler, 1930'lu Yıllardaki Diğer Faaliyetleri

YUNUS NADI
İDAREHANELİ:
 Beyazıt sokağında ikinci katlıda
 Telgraf İstanbul Cumhuriyet
 Posta Kutusu No 2366
Telefon: Beyazıt sokağı 12565
 Mare sokağı 32554. Kitaphanesi 37228

Cumhuriyet

Turizm Kongresi

Cumhuriyet 1 Haziran 1930

Dolmabahçe sarayında muhteşem merasim

Dahiliye Vekilimiz Şükrü Kaya Bey Dolmabahçe sarayının tarihî müayede salonunda beynelmîl turizm kongresini kışlat ederken

Turing kulüpleri kongresi

Turing kulüplerinin bu sene İstanbul'da yapılması kararlaştırılan kongresi dün İstanbul'da Dolmabahçe Sarayı'nda yapılmıştır. Dahiliye Vekilimiz Şükrü Kaya'nın başkanlığında yapılan bu kongre, Türkiye'nin turizm hayatında önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir. Dahiliye Vekilimiz Şükrü Kaya'nın başkanlığında yapılan bu kongre, Türkiye'nin turizm hayatında önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir.

Kuşat merasimi

Şükrü Kaya B. çok güzel bir nutuk söyledi

Dahiliye Vekilimizden sonra Turing Kulüpleri Reisi ve U. kitabi tarafından pek samimi nutuklar irat edildi

Turing kulüpleri beynelmîl idar e heyetinin dün sabah aksettigi

M. Rist

Şehrimizden geçen Ankara'ya g

Malye mütehasarı M. Rist Hükümetteki Dayanlar vekilli ramındaki müzakerat netices naziyetli maliyemizi teklif ve

Dün akşam verilen ziyafet ve balo

Beyazıt'ta Turing Kongresi, dün saat 10'ya Dolmabahçe Sarayı'nda büyük şerefe - şenlikte sona ermiştir. Akşam 10.30'ta Dolmabahçe Sarayı'nda verilen ziyafet ve balo, kongre üyeleri ve davetlilerin katılımıyla yapılmıştır.

Dün sabahki içtîma

Dün sabahki içtîma, Beyazıt'ta Turing Kongresi'nin ikinci oturumunda yapılmıştır. Dahiliye Vekilimiz Şükrü Kaya'nın başkanlığında yapılan bu toplantı, Türkiye'nin turizm hayatında önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir.

Ali İktisat meclisi bugüne Ankara toplandı

Kütübünümü ile içtîma neticesinde Ankara'da toplanmıştır.

Birçok mesajın salınması, özetlenmesi ve mahremiyetinin korunması için yapılan çalışmalar, kongre üyeleri tarafından değerlendirilmiştir.

Şükrü Kaya B. kışlat nutubunu

Şükrü Kaya B. kışlat nutubunu, kongre üyeleri tarafından dinlenmiştir. Nutuk, Türkiye'nin turizm hayatında önemli bir adım olarak değerlendirilmiştir.

Yeni mesulden Serikanda Süre Ali İktisat Meclisi bugüne Ankara toplandı. Meclis, Türkiye'nin turizm hayatında önemli bir adım olarak değerlendirilmiştir.

Güngör TOPLU-Yaşar SEMİZ

Turing Otomobil Kurumu Kuruluşu, Düzenlediği Uluslararası Kongreler, 1930'lu Yıllardaki Diğer Faaliyetleri

Ek. 3: Dolmabahçe Sarayı'nda toplanan Uluslararası Turizm Kongresi İstanbul 1930

Uluslararası Turizm Kongresi İstanbul 1930

(ATAD)

- 202 -

Güngör TOPLU-Yaşar SEMİZ

Turing Otomobil Kurumu Kuruluşu, Düzenlediği Uluslararası Kongreler, 1930'lu Yıllardaki Diğer Faaliyetleri

Ek 4: Galatasaray Lisesi'nde toplanacak olan Balkan Turizm Kongresi için yer tahsisi talebi

77-835137

TÜRKİYE TURING KLÖBÜ

İBRA VEKÂLETLERİ MEKÂTİPİNE 2 NİSAN 1930 TARİHLİ KARARLA MENAFİ ÜNİVERSİTE HADİSİ ÇİFTİLER
MİTATİRE EDİLMİŞTİR

MEYNEMİLLEL TURİZM İYİFAKARINA MENSUPTUR

İSTANBUL
17-18, ADALET HAN, GALATA

TELEFON: BEYOĞLU 3188 TELEGRAF: REZİT-İSTANBUL

No. 229 İSTANBUL, 23 MARS 1931

GALATASARAY LİSESİ MÜDİRİ ALİSİ
Muhterem FETHİ BAKYEPENDİYE

Maruzu hürmetkâranemizdir ,

Balkan Turizm Federasyonu Kongresi

Istanbulda toplanacağından Maarif Vekâletinden istirham ettiğimiz kolaylıkların biride sevinli lisenizin bir iki salonunun bu Kongreye üç gün için tahsis olunmasıdır .

Maarif Vekâleti esas itibarile muvaffakat

buyurduklarından yine bervechi sabık misafirperverliğinize müracaat ediyoruz . Kongre 25 Nisanda açılacak ve 28 Nisanda bitiş bulacaktır .

Muvaffakati aliyeleri hakkında cevabınıza

intizaren teyidi hürmet eyleriz Efendim .

KOCA ELİ MEB'USU
ve BALKAN TURİZM FEDERASYONU REİSİ

Resit Haffet

(ATAD)

- 203 -

Güngör TOPLU-Yaşar SEMİZ

Turing Otomobil Kurumu Kuruluşu, Düzenlediği Uluslararası Kongreler, 1930'lu Yıllardaki Diğer Faaliyetleri

Ek 5: Balkan Turizm Kongresi Vakit Gazetesinden

(ATAD)

- 204 -

Turing Otomobil Kurumu Kuruluşu, Düzenlediği Uluslararası Kongreler, 1930'lu Yıllardaki Diğer Faaliyetleri

3 — VAKIT 26 NİSAN 1933 —

Balkan Turizm kongresi

Dün ilk toplantısını yaptı

Muhiddin ve Reşit Saffet Beylerle Yunan, Bulgar, Arnavutluk, Romanya murahhasları birer nutuk söylediler

Balkan turizm federasyonu birinci kongresi dün sabah saat 11 de Galatasaray İhsani konferans salonunda ilk celsesini yapmıştır. Celacyi vali ve Belediye reisi Muhiddin B. açmış ve bir nutuk söylemiştir. Muhiddin Bey nutukuna:

Balkan ve yakın park memleket ve milletlerinin arası ve dostluk tarihlerinde misli geçmiyen pek meş'ut bir hadise olan ve Balkan birliğinin teşvik ve arzusu ile toplanan bu kongresin kıymetli mersimini yapmak fırsatını mahzarıyla hakikaten pek bahtiyar bulunuyor ve kongrenin muhterem azasına bir Lafaztan hükümetim namına beyan hoş amdi diyorken aynı zamanda müessesiliklerle mubahli bulunduğum İstanbul halkının en samimi hissiyatına tercüman olarak yüksek heyetinizi hürmet ve merette selâmlıyorum... Diye bağlayarak turizmin artık sadece şahai bir zevk ve tenezzül meselesi olmaktan ziyade beynelmilel sahada dostluk rabatalarının inkişafında ve kuvvetlenmesinde büyük bir rolü olduğunu zikretmiştir.

Muhittin B. bundan sonra bir çok tabii güzelliklere malik bulunan Balkan ve yakın park memleketlerinin Turizm vasıtasıyla tanıtılmı olacağını, bunun da bu milletlerin menfaati için bundan olduğunu ilâve etmiş ve sözü Turing Klüp reisi Kocaeli meb'usu Reşit Saffet beye terk etmiştir.

Reşit Saffet B. birçok yerlerinde şiddetli alkışlarla kesilen uzun nutukunda Turizm ve faidelerinden bahsetmiş, Balkanlarda Turizm zevkunun çok caki dâirlerde bile mevcut olduğunu Türk turistlerinin piri Evliyacelebinin birçok uzun seyahatlere çıktığını söylemiştir.

Reşit Saffet B. den sonra murahhaslardan Ekrem Besim B. bir nutuk söylemiş, müteakiben de Yunan murahhaslarından ve Atina meb'usu M. Makas bir hitabe irat ederek Türk ve Yunan dostluğundan bahsetmiş ve Turizm vasıtası ile dostluğun daha ziyade inkişaf edeceğini söylemiştir.

amıyanların derdi

Bican Ef., Maruf B.— Efendiler! bize ne dert yapıyorsunuz? Derdiniz varsa Marko Paşa burada; o dinler!

(Lâfızın şıngıfı çektiler.)

Balkan murahhasları Cümhuriyet abidesine bir çeklek koydular söylemiş ve alkışlanmıştır. Bundan sonra Arnavutluk murahhasları Acaf, İskender Konice ve Malik Buğati beyler ve Bulgar murahhası M. Minçef ve diğer murahhaslar birer nutuk söylemişlerdir.

İçtimada Romanya murahhası ve İstanbul baş konsolosu M. Yunesakouun teklifi üzerine Re'isicümhur Hazretlerine ve Başvekâli İsmet Paşaya birer telgrifla kongre azasının tazimatlarının bildirilmesi kabul edilerek içtima mahiyet verilmiştir.

Toplantıdan sonra murahhaslar otomobillerle Taksim meydanına giderek Cümhuriyet Abidesine kongreye iştirak eden altı Balkan memleketinin milli renklerini gösteren kordelâlarla süslenmiş büyük ve güzel bir buket koymuşlardır.

Oğleden sonra saat 10 da yalnız kongre için gelen murahhasların iştirakile Perapala'ta Balkan turizm federasyonu meclisi toplanmıştır.

Turing klüp saat 20 de Bektaşlı murahhaslar şerefine Perapala'ta bir gece ziyafeti vermiştir.

Kongre murahhasları bugün saat 14 te Perapala'ta toplanacaklar ve gberi gezmek üzere 14,5 ta buradan hareket edecekler akşam saat 17 de şereflerine Topkapı sarayında bir çay ziyafeti verilecektir.

Balkan talebe haftası tezahüratına iştirak edecek cem'îi talebelerin bir kısmı da dün gelmiştir. Misalir talebeler dün gberi gezmişler, akşam saat 17,5 ta san'at tarihi müderrisi Vahit B. tarafından Galatasaray İhsani verilen konferans dinlemişlerdir.

Vahit B. konferansında Türk san'atından ve eserleri olan camilerimizden bahsetmiş, Türk san'atını bazan iddia edildiği gibi Arap, İran ve Bizans san'atlarının bir kopyesi olmadığını söylemiş bu noktayı ispat için birçok misaller şikrederek ispat etmiştir. Vahit B. Türk san'atının Bizans san'atının aynı olmadığını, tamamen müstakil ve kendisine mahsus esnafı bulunduğunu söyledikten ve bu noktayı izah için razarı bazı mütâ-

Ek 6: Türkiye Turing Otomobil Kulübü 29 Ekim 1933'te yayımlanan dergisinin kapağı

4ème SENE (4ème ANNÉE) N° 10,54 29 1er TÉSRIN — 29 OCTOBRE 1933

Türkiye
Turing ve Otomobil Klübü
MECMUASI

İcra Vekilleri Hey'eti Cellesinin 2 Nisan 1930 tarihli kararile menafil umumiyeye hadim cemiyetler meyanaına ithal edilmiştir
(Beynelmîtel Turizm İttifakına mensuptur)

10 - 18. Adalet Han, Voyvoda Caddesi, Galata - İstanbul

FİHRİST — SOMMAIRE

Subite—Pages	Subite—Page
Cumhuriyet Turizmin hamisi 8	<i>Comment on voyageait il y a cent ans en</i>
Beynelmîtel Turizm teşekkülleri ve Bey- nelmîtel seyahat kolaylıkları 10	<i>Turquie. G. PRIMI 19</i>
Turing ve Otomobil Klübünün yeni bir muvaffakiyeti 11	<i>Une Industrie nouvelle : le Tourisme</i>
Istanbulumuzun otomobil yolları 12	<i>(Suite et fin) 21</i>
Izmir 13	<i>Iznik (Nicée), E. BRESIM 23</i>
Bir Türk Su Şehri : Zümrüt Yalova 15	<i>Règlement concernant les devises impor- tées par les touristes 28</i>
Propaganda ihtiyacı 16	<i>Construction, entretien et équipement des routes interbalkaniques. I. MIHAÏLOV 34</i>
Ölkemizi iktisat muntakalarına ayırmalıyız 17	<i>Les dernières découvertes qui ont eu lieu à Ste Sophie 36</i>
Turizm ve beton yollar 17	<i>300 excursionnistes hongrois en pèlerinage à la Maison de Kokoczi 37</i>
Beynelmîtel Londra - İstanbul - Hindistan ve Cenubi Afrika yolu 18	<i>Nouvelles Diverses. — La visite des direc- teurs d'Agences télégraphiques — La Mosquée de Ste Sophie — Touriste de marque 38</i>
	<i>Le Caucase 39</i>

Bulletin Officiel
du
Touring et Automobile Club
de Turquie

(Affilié à l'Alliance Internationale de Tourisme)
Association reconnue d'utilité publique par Décret du 2 Avril 1930

BUREAUX : 10-18, Adalet Han, Voyvoda Djadessi, Galata-Istanbul